

Dokument zasedanja

A9-0178/2020

5.10.2020

POROČILO

s priporočili Komisiji o ureditvi civilne odgovornosti za področje umetne
inteligence
(2020/2014(INL))

Odbor za pravne zadeve

Poročevalec: Axel Voss

(Pobuda - člen 47 Poslovnika)

VSEBINA

	Stran
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....	3
PRILOGA K PREDLOGU RESOLUCIJE: PODROBNA PRIPOROČILA ZA PRIPRAVO UREDBE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA O UREDITVI CIVILNE ODGOVORNOSTI ZA PODROČJE UMETNE INTELIGENCE	13
OBRAZLOŽITEV	33
MNENJE ODBORA ZA NOTRANJI TRG IN VARSTVO POTROŠNIKOV.....	36
MNENJE ODBORA ZA PROMET IN TURIZEM	43
INFORMACIJE O SPREJETJU V PRISTOJNEM ODBORU.....	49
POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU V PRISTOJNEM ODBORU.....	50

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

s priporočili Komisiji o ureditvi civilne odgovornosti za področje umetne inteligence (2020/2014(INL))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju člena 225 Pogodbe o delovanju Evropske unije,
- ob upoštevanju členov 114 in 169 Pogodbe o delovanju Evropske unije,
- ob upoštevanju Direktive Sveta 85/374/EGS z dne 25. julija 1985 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z odgovornostjo za proizvode z napako,
- ob upoštevanju Direktive 2005/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2005 o nepoštenih poslovnih praksah podjetij v razmerju do potrošnikov na notranjem trgu (direktiva o nepoštenih poslovnih praksah)¹ in Direktive 2011/83/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o pravicah potrošnikov² ter drugih predpisov o varstvu potrošnikov,
- ob upoštevanju Uredbe (EU) 2017/745 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2017 o medicinskih pripomočkih³,
- ob upoštevanju Uredbe Sveta (EU) 2018/1488 z dne 28. septembra 2018 o ustanovitvi Skupnega podjetja za evropsko visokozmogljivostno računalništvo⁴,
- ob upoštevanju Direktive (EU) 2019/770 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2019 o nekaterih vidikih pogodb o dobavi digitalne vsebine in digitalnih storitev⁵,
- ob upoštevanju Medinstitucionalnega sporazuma z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje in smernic⁶,
- ob upoštevanju predloga uredbe Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. junija 2018 o vzpostavitvi programa za digitalno Evropo za obdobje 2021–2027 (COM(2018)0434),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 25. aprila 2018 o umetni inteligenci za Evropo (COM(2018)0237),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 7. decembra 2018 o usklajenem načrtu za umetno inteligenco (COM(2018)0795),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 8. aprila 2019 o krepitvi zaupanja v umetno

¹ UL L 149, 11.6.2005, str. 22.

² UL L 304, 22.11.2011, str. 64.

³ UL L 117, 5.15.2017, str. 1.

⁴ UL L 252, 8.10.2018, str. 1.

⁵ UL L 136, 22.5.2019, str. 1.

⁶ UL L 123, 12.5.2016, str. 1.

inteligenco, osredotočeno na človeka (COM(2019)0168),

- ob upoštevanju poročila Komisije z dne 19. februarja 2020 Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru o vprašanjih varnosti in odgovornosti, ki jih sprožajo umetna inteligenca, internet stvari in robotika (COM(2020)0064),
- ob upoštevanju Bele knjige Evropske komisije o umetni inteligenci – evropski pristop k odličnosti in zaupanju z dne 19. februarja 2020 (COM(2020)0065),
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 16. februarja 2017 s priporočili Komisiji o pravih civilnega prava o robotiki⁷,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 1. junija 2017 o digitalizaciji evropske industrije⁸,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. septembra 2018 o avtonomnih orožnih sistemih⁹,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. februarja 2019 o celoviti evropski industrijski politiki na področju umetne inteligence in robotike¹⁰,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. februarja 2020 o avtomatiziranem sprejemanju odločitev: zagotavljanje varstva potrošnikov ter prostega pretoka blaga in storitev¹¹,
- ob upoštevanju poročila strokovne skupine na visoki ravni za umetno inteligenco z dne 8. aprila 2019 z naslovom Ethics Guidelines for trustworthy AI (Etične smernice za zaupanja vredno umetno inteligenco),
- ob upoštevanju poročila strokovne skupine na visoki ravni za umetno inteligenco z dne 8. aprila 2019 z naslovom A definition of AI: Main Capabilities and Disciplines (Opredelitev umetne inteligence: glavne zmogljivosti in discipline),
- ob upoštevanju poročila strokovne skupine na visoki ravni za umetno inteligenco z dne 26. junija 2019 z naslovom Policy and investment recommendations for trustworthy AI (Politična in naložbena priporočila za zaupanja vredno umetno inteligenco),
- ob upoštevanju poročila skupine strokovnjakov za odgovornost in nove tehnologije z dne 21. novembra 2019 z naslovom Liability for Artificial Intelligence and other emerging digital technologies (Poročilo o odgovornosti za umetno inteligenco in druge digitalne tehnologije v vzponu),
- ob upoštevanju poročila oddelka STOA generalnega direktorata Evropskega parlamenta za parlamentarne raziskovalne storitve o politiki iz junija 2016 o pravnih in etičnih premislekih glede robotike,

⁷ UL C 252, 18.7.2018, str. 239.

⁸ UL C 307, 30.8.2018, str. 163.

⁹ UL C 433, 23.12.2019, str. 86.

¹⁰ Sprejeta besedila, P8_TA(2019)0081.

¹¹ Sprejeta besedila, P9_TA(2020)0032.

- ob upoštevanju študije generalnega direktorata Evropskega parlamenta za notranjo politiko iz oktobra 2016 za Odbor za pravne zadeve z naslovom European Civil Law Rules in Robotics (Pravila evropskega civilnega prava o robotiki),
 - ob upoštevanju členov 47 in 54 Poslovnika,
 - ob upoštevanju mnenj Odbora za notranji trg in varstvo potrošnikov ter Odbora za promet in turizem,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za pravne zadeve (A9-0178/2020),
- A. ker ima pojem „odgovornost“ v vsakdanjem življenju pomembno dvojno vlogo: po eni strani zagotavlja, da ima oseba, ki je utrpela poškodbo ali škodo, pravico zahtevati in prejeti odškodnino od stranke, za katero se je izkazalo, da je zanjo odgovorna, po drugi strani pa zagotavlja ekonomske spodbude za fizične in pravne osebe, da se prepreči povzročitev poškodbe ali škode oziroma oceni tveganje plačila odškodnine zaradi njihovega ravnanja;
 - B. ker mora vsak v prihodnost usmerjen pravni okvir civilne odgovornosti vzbujati zaupanje v varnost, zanesljivost in doslednost proizvodov in storitev, vključno z digitalno tehnologijo, da se vzpostavi ravnovesje med učinkovito in pravično zaščito morebitnih žrtev poškodbo ali škode, ter hkrati zagotoviti dovolj maneverskega prostora, ki podjetjem, zlasti malim in srednjim podjetjem, omogoča razvoj novih tehnologij, izdelkov ali storitev; ker bo to pomagalo vzpostaviti zaupanje in ustvariti stabilnost za naložbe; ker bi moral biti cilj vsakega okvira odgovornosti zagotoviti pravno varnost za vse strani, ne glede na to, ali gre za proizvajalca, upravljavca, oškodovanca ali morebitne tretje osebe;
 - C. ker lahko pravosodni sistemi držav članic prilagodijo pravila o odgovornosti za nekatere akterje ali jih naredijo strožje za določene dejavnosti; ker objektivna odgovornost pomeni, da je lahko stranka odgovorna, čeprav ni kriva; ker je v številnih nacionalnih odškodninskih zakonodajah obtoženec objektivno odgovoren, če tveganje, ki ga je ta obtoženec povzročil za javnost, na primer v primeru vozil ali nevarnih dejavnosti, ali tveganje, ki ga ne more nadzorovati, na primer živali, povzroči poškodbo ali škodo;
 - D. ker bi bilo treba pred predložitvijo kakršne koli prihodnje zakonodaje Unije, katere cilj bi bil izrecno dodeljevanje odgovornosti v zvezi s sistemi umetne inteligence, opraviti analizo in posvetovanje z državami članicami o skladnosti predlaganega zakonodajnega akta z gospodarskimi, pravnimi in socialnimi pogoji;
 - E. ker bi morala o vprašanju ureditve civilne odgovornosti za umetno inteligenco potekati široka javna razprava, na kateri bi se upoštevali vsi zadevni interesi, zlasti pa etični, pravni, ekonomski in družbeni vidiki, da bi se izognili nesporazumom in neupravičenim strahovom, ki bi jih lahko takšna tehnologija vzbudila med državljani; ker bi moral biti pogoj za nadaljnje zakonodajne ukrepe podrobna preučitev posledic za vse akterje kot del ocene učinka novega zakonodajnega okvira;
 - F. ker se po pojmom sistemi umetne inteligence skriva obsežna skupina različnih tehnologij, vključno s preprostimi statističnimi podatki, strojnimi učenjem in poglobljenim učenjem;

- G. ker bi se lahko z uporabo izraza „avtomatizirano sprejemanje odločitev“ izognili morebitni dvoumnosti izraza umetna inteligenca; ker to vključuje položaj, v katerem uporabnik prvotno delno ali v celoti prenese odločitev na subjekt z uporabo programske opreme ali storitve; ker ta subjekt nato z modeli za avtomatizirano sprejemanje odločitev izvede dejanje v imenu uporabnika ali obvesti o uporabnikovi odločitvi o izvedbi dejanja;
- H. ker sistemi umetne inteligence pomenijo znatne pravne izzive za veljavni okvir odgovornosti in bi lahko vodili k primerom, ko bi bilo zaradi njihove nepreglednosti izjemno drago ali celo nemogoče opredeliti, kdo je imel nadzor nad tveganjem, povezanim s sistemom umetne inteligence, ali katera koda ali vnos je na koncu povzročil škodljivo operacijo; ker bi lahko ta dejavnik otežil ugotavljanje povezave med poškodbo ali škodo in ravnanjem, ki ga povzroča, kot posledica pa žrtev morda ne bi prejela ustrezne odškodnine;
- I. ker so pravni izzivi tudi posledica povezljivosti med sistemom umetne inteligence in drugimi tovrstnimi sistemi ter tradicionalnimi sistemi, odvisnosti od zunanjih podatkov, dovzetnosti za kršitve kibernetne varnosti in oblikovanja vse bolj avtonomnih sistemov umetne inteligence, ki je med drugim posledica tehnik za strojno učenje in globoko učenje;
- J. ker lahko dobri etični standardi v povezavi z zanesljivimi in pravičnimi odškodninskimi postopki prispevajo k obravnavi teh pravnih izzivov in odpravijo tveganje, da bi bili uporabniki manj pripravljeni sprejeti novo tehnologijo; ker pravični odškodninski postopki pomenijo, da bi morala imeti vsaka oseba, ki zaradi sistemov umetne inteligence utрпи poškodbo ali materialno škodo, enako raven varstva, kot če sistemi umetne inteligence ne bi bili vpleteni; ker mora biti uporabnik prepričan, da morebitno škodo, ki jo povzročijo sistemi umetne inteligence, krije zavarovanje, ki je ustrezno, in da obstaja opredeljena pravna pot za pridobitev odškodnine;
- K. ker je pravna varnost bistveni pogoj, da bi omogočili dinamičen razvoj tehnologije, ki temelji na umetni inteligenci, in njene inovacije, zlasti v zagonskih, mikro-, malih in srednjih podjetjih, ter njeno praktično uporabo v vsakdanjem življenju; ker imajo zagonska, mikro-, mala in srednja podjetja osrednjo vlogo, zlasti v evropskem gospodarstvu, ki opravičuje strogo sorazmeren pristop, da bi jim omogočili razvoj in inovacije;
- L. ker je iskanje enotne rešitve, ustrezne za celotni nabor tveganj, zapleteno zaradi raznolikosti tveganj, ki jih prinaša tehnologija; ker bi bilo treba v zvezi s tem sprejeti pristop, ki bi po potrebi uporabljal poskuse, pilotne projekte in regulativni peskovnike za oblikovanje sorazmernih in z dokazi podprtih rešitev za obravnavo posebnih razmer in sektorjev;

Uvod

1. meni, da je izziv v zvezi z uvedbo sistemov umetne inteligence v družbo, delovna mesta in gospodarstvo eno najpomembnejših vprašanj na trenutnem političnem dnevnem redu; ker bi lahko bile tehnologije, ki temeljijo na uporabi umetne inteligence, namenjene temu, da izboljšajo naše življenje v skoraj vseh sektorjih, od osebnega področja, na primer prometnega sektorja, posamezniku prilagojenega izobraževanja, pomoči ranljivim osebam, programov fitnesa in zagotavljanja kreditov, delovnega okolja, na

primer blaženja težkih in ponavljajočih se nalog, pa do svetovnih izzivov, kot so podnebne spremembe, zdravstveno varstvo, prehrana in logistika;

2. je trdno prepričan, da je za učinkovito izkoriščanje vseh prednosti in preprečevanje morebitnih zlorab sistemov umetne inteligence in regulativne razdrobljenosti v Uniji bistvena enotna, na načelih temelječa in za prihodnost primerna zakonodaja za vse sisteme umetne inteligence, ki bo veljala po vsej Uniji; meni, da bi bilo sicer bolje sprejeti pravila za posamezne sektorje za najrazličnejšo možno uporabo, da pa se zdi, da je potreben na skupnih načelih temelječ horizontalen in harmoniziran pravni okvir, da bi zagotovili pravno jasnost, določili enake standarde po vsej Uniji in učinkovito zaščitili naše evropske vrednote in državljanske pravice;
3. poudarja, da je treba enotni digitalni trg popolnoma uskladiti, saj so za digitalno področje značilni hitra čezmejna dinamika in mednarodni tokovi podatkov; meni, da bo Unija cilje ohranitve digitalne suverenosti Unije in spodbuditve digitalnih inovacij v Evropi dosegla le z doslednimi in skupnimi pravili, skladnimi z inovacijsko kulturo;
4. ugotavlja, da že poteka svetovna tekma na področju umetne inteligence in da bi morala Unija z izkoriščanjem svojega znanstvenega in tehnološkega potenciala v njej odigrati vodilno vlogo; odločno poudarja, da tehnološki razvoj ne sme ogroziti zaščite uporabnikov pred škodo, ki jo lahko povzročijo naprave in sistemi, ki uporabljajo umetno inteligenco; spodbuja promocijo standardov Unije o civilni odgovornosti na mednarodni ravni;
5. je trdno prepričan, da bi bilo treba nova skupna pravila o sistemih umetne inteligence sprejeti zgolj v obliki uredbe; meni, da je vprašanje odgovornosti v primerih poškodbe ali škode, ki nastane zaradi sistema umetne inteligence, eden ključnih vidikov, ki jih je treba v tem okviru obravnavati;

Odgovornost in umetna inteligenca

6. meni, da dobro delujočih ureditev odgovornosti ni treba v celoti revidirati, da pa zapletenost, povezljivost, nepreglednost, ranljivost, zmožnost spreminjanja s posodobitvami, sposobnost samoučenja in morebitna avtonomija sistemov umetne inteligence ter število vključenih akterjev vseeno predstavljajo velik izziv za učinkovitost okvirnih določb o odgovornosti na ravni Unije in na nacionalni ravni; meni, da so potrebne posebne in usklajene prilagoditve ureditev odgovornosti, da bi se izognili primerom, ko osebe, ki utrpijo poškodbo ali katerih lastnina je poškodovana, ostanejo brez odškodnine;
7. je seznanjen, da so lahko vse fizične ali navidezne dejavnosti, naprave ali procesi, ki jih poganjajo sistemi umetne inteligence, tehnično neposreden ali posreden vzrok poškodbe ali škode, vendar so vedno posledica tega, da nekdo sisteme gradi, jih ponuja ali vanje posega; z zvezi s tem ugotavlja, da sistemom umetne inteligence ni treba dati pravne osebnosti; meni, da bi lahko bilo v praksi zaradi nepreglednosti, povezljivosti in avtonomnosti sistemov umetne inteligence zelo težko ali celo nemogoče ugotoviti, za katerimi specifičnimi škodljivimi dejanji teh sistemov stoji specifično človeško ravnanje ali odločitve pri njihovi zasnovi; želi spomniti, da je v skladu s splošno sprejetimi koncepti odgovornosti vseeno mogoče zaobiti to oviro, tako da se odgovornost terja od različnih oseb v celotni vrednostni verigi, ki ustvarijo, ohranjajo ali nadzorujejo tveganje, povezano s sistemom umetne inteligence;

8. meni, da se je direktiva o odgovornosti za proizvode v več kot tridesetih letih izkazala za učinkovito sredstvo za pridobitev odškodnine za škodo, ki jo povzroči proizvod z napako, vendar bi jo bilo treba vseeno revidirati, da bi jo prilagodili digitalnemu svetu in obravnavali izzive, ki jih prinašajo nove digitalne tehnologije, in tako zagotovili visoko raven učinkovitega varstva potrošnikov ter pravno varnost za potrošnike in podjetja ter preprečili visoke stroške in tveganja za mala in srednja podjetja ter zagonska podjetja; spodbuja Komisijo, naj oceni, ali bi kazalo direktivo o odgovornosti za proizvode spremeniti v uredbo, pojasni opredelitev „proizvodov“ z odločitvijo, ali digitalne vsebine in digitalne storitve sodijo na njeno področje delovanja, ter razmisli o prilagoditvi pojmov, kot so „škoda“, „napaka“ in „proizvajalec“; meni, da bi moral po reviziji direktive o odgovornosti za proizvode pojem „proizvajalec“ zaradi pravne varnosti po vsej Uniji vključevati proizvajalce, razvijalce, programerje, ponudnike storitev ter upravljavce zalednega sistema; poziva Komisijo, naj razmisli o spremembi pravil o dokaznem bremenu za škodo, ki jo povzročijo nove digitalne tehnologije, v jasno opredeljenih primerih in po ustrezni oceni; poudarja, da je treba zagotoviti, da bo posodobljeni akt Unije še naprej omejen na jasno opredeljene težave, za katere obstajajo izvedljive rešitve, in puščati prostor prihodnjemu tehnološkemu razvoju, vključno z napredkom na podlagi proste in odprtokodne programske opreme; ugotavlja, da bi bilo treba direktivo o odgovornosti za proizvode še naprej uporabljati tudi za odškodninske zahteve na podlagi civilne odgovornosti proti proizvajalcu okvarjenega sistema umetne inteligence, kadar ta sistem šteje za proizvod v okviru te direktive; poudarja, da bi morala biti vsaka posodobitev okvira odgovornosti za proizvode usklajena s posodobitvijo Direktive 2001/95/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. decembra 2001 o varnosti proizvodov¹², da se zagotovi, da bodo sistemi umetne inteligence vključevali načelo vgrajene varnosti in zaščite;
9. meni, da veljavno odškodninsko pravo na podlagi krivde v državah članicah v večini primerov zagotavlja zadostno raven varstva oseb, ki utrpijo poškodbo, ki jo povzroči poseganje tretje osebe, kot je heker, ali osebe, katerih lastnina je poškodovana s strani te tretje osebe, saj ta poseg običajno pomeni krivdno ravnanje; ugotavlja, da se zdi potrebno dodati pravila o odgovornosti, ki bi dopolnjevala veljavno nacionalno odškodninsko pravo, samo za posebne primere, vključno s primeri, ko tretje osebe ni mogoče izslediti ali je revna;
10. zato meni, da je ustrezno, da se to poročilo osredotoči na odškodninske zahteve na podlagi civilne odgovornosti proti upravljavcu sistema umetne inteligence; potrjuje, da je odgovornost upravljavca utemeljena z dejstvom, da nadzoruje tveganje, povezano s sistemom umetne inteligence, kar je primerljivo z lastnikom avtomobila; meni, da bo upravljavec zaradi zapletenosti in povezljivosti sistema umetne inteligence v številnih primerih prva prepoznavna kontaktna točka za oškodovanca;

Odgovornost upravljavca

11. meni, da bi morala pravila glede odgovornosti, ki se nanašajo na upravljavca, načeloma zajemati vse operacije sistemov umetne inteligence, ne glede na to, kje se operacija izvede ter ali se izvede fizično ali navidezno; opominja, da pa operacije v javnem prostoru, ki številne osebe izpostavljajo tveganju, pomenijo primere, ki zahtevajo nadaljnjo obravnavo; meni, da se potencialne žrtve poškodbe ali škode pogosto ne

¹² UL L 011, 15.1.2002, str. 4.

zavedajo operacije in običajno ne uveljavljajo pogodbene odgovornosti proti upravljavcu; ugotavlja, da bi lahko v primeru, ko pride do poškodbe ali škode, te osebe uveljavljale le krivdno odgovornost, poleg tega pa bi imele težave pri dokazovanju krivde upravljavca sistema umetne inteligence in da zato ustrezni odškodninski zahtevek morda ne bo uspešen;

12. meni, da je treba razmeti, da pojem upravljavca pomeni tako upravljavca osprednjega kot tudi zalednega sistema, če odgovornost slednjega ni zajeta že v direktivi o odgovornosti za proizvode; ugotavlja, da bi moral upravljavec osprednjega sistema pomeniti fizično ali pravno osebo, ki izvaja določen nadzor nad tveganjem, povezanim z obratovanjem in delovanjem sistema umetne inteligence in ima od obratovanja korist; navaja, da bi moral upravljavec zalednega sistema pomeniti fizično ali pravno osebo, ki stalno opredeljuje značilnosti tehnologije ter zagotavlja podatke in osnovno storitev zaledne podpore, zaradi česar izvaja tudi določen nadzor nad tveganjem, povezanim z obratovanjem in delovanjem sistema umetne inteligence; meni, da izvajanje nadzora pomeni vsako dejanje upravljavca, ki vpliva na obratovanje sistema umetne inteligence in s tem na obseg, v katerem izpostavlja tretje osebe potencialnim tveganjem; meni, da bi lahko ta dejanja vplivala na obratovanje sistema umetne inteligence od začetka do konca, tako da vplivajo na vhodne in izhodne podatke ali rezultate, lahko pa tudi spremenijo posebne funkcije ali procese znotraj sistema umetne inteligence;
13. je seznanjen, da so možni primeri, ko je upravljavec več, na primer en osprednji in en zaledni upravljavec; meni, da bi morali biti v tem primeru vsi upravljavci solidarno odgovorni, pri čemer bi imeli regresno pravico sorazmernosti med seboj; meni, da bi se morali deleži odgovornosti določati na podlagi ustreznih stopenj nadzora upravljavcev nad tveganjem, povezanim z obratovanjem in delovanjem sistema umetne inteligence; meni, da je treba izboljšati sledljivost proizvodov, da bi lahko bolje opredelili, kateri so vključeni v različne faze;

Različna pravila o odgovornosti za različna tveganja

14. se zaveda, da je vrsta sistema umetne inteligence, ki ga upravljavec nadzira, eden odločilnih dejavnikov; ugotavlja, da sistem umetne inteligence, ki vključuje inherentno visoko tveganje in deluje avtonomno, potencialno veliko bolj ogroža splošno javnost; meni, da se na podlagi pravnih izzivov, ki jih sistemi umetne inteligence pomenijo za veljavne ureditve civilne odgovornosti, zdi razumno vzpostaviti skupno ureditev objektivne odgovornosti za te sisteme umetne inteligence z visokim tveganjem; poudarja, da bi moral tak pristop na podlagi tveganja, ki bi lahko zajemal več stopenj tveganja, temeljiti na jasnih merilih in primerni opredelitvi velikega tveganja ter zagotavljati pravno varnost;
15. meni, da sistem umetne inteligence predstavlja visoko tveganje, kadar njegove avtonomne operacije vključujejo znaten potencial za povzročitev poškodbe eni ali več osebam, in sicer na način, ki je naključen in razumsko nepredvidljiv; meni, da je treba pri ugotavljanju, ali je sistem umetne inteligence visoko tvegan, upoštevati tudi sektor, v katerem se lahko pričakujejo znatna tveganja, in naravo opravljenih dejavnosti; meni, da je pomen potenciala odvisen od medsebojnega učinkovanja med resnostjo morebitne poškodbe, verjetnostjo, da bo tveganje povzročilo poškodbo ali škodo, in načinom uporabe sistema umetne inteligence;

16. priporoča, naj se vsi sistemi umetne inteligence z visokim tveganjem izčrpno navedejo v prilogi k predlagani uredbi; se zaveda, da bi morala Komisija glede na hitri tehnološki razvoj in zahtevano tehnično strokovno znanje to prilogo pregledati brez nepotrebne odlašanja, ampak vsaj vsakih šest mesecev, in jo po potrebi spremeniti z delegiranim aktom; meni, da bi morala Komisija tesno sodelovati z novoustanovljenim stalnim odborom, podobnim obstoječemu stalnemu odboru za predhodne sestavine ali tehničnemu odboru za motorna vozila, ki vključujeta nacionalne strokovnjake iz držav članic ter deležnike; meni, da bi lahko bilo uravnoteženo članstvo, doseženo z vključitvijo strokovnjakov za etiko in antropologov, sociologov in specialistov za duševno zdravje v strokovno skupino na visoki ravni za umetno inteligenco, zgled za oblikovanje skupine deležnikov; meni tudi, da bi moral Evropski parlament imenovati strokovne svetovalce, ki bi svetovali novemu stalnemu odboru;
17. ugotavlja, da je razvoj tehnologij, ki temeljijo na umetni inteligenci, izjemno dinamičen in se nenehno pospešuje; poudarja, da je za ustrezno zaščito uporabnikov potreben hiter pristop k analizi morebitnih tveganj, povezanih z novimi napravami in sistemi, ki se pojavljajo na evropskem trgu in uporabljajo sisteme umetne inteligence; priporoča, naj se čim bolj poenostavijo vsi postopki v zvezi s tem; predlaga tudi, da bi bilo treba oceno Komisije, ali pomeni sistem umetne inteligence visoko tveganje, začeti hkrati z oceno varnosti proizvoda, da bi preprečili situacije, kjer je sistem umetne inteligence z visokim tveganjem že odobren za trg, vendar še ni razvrščen med visoko tvegane in tako deluje brez obveznega zavarovalnega kritja;
18. opozarja, da bi morala Komisija oceniti, kako bi lahko preiskovalni organ dostopal do podatkov, ki so zbrani, evidentirani ali shranjeni v sistemih umetne inteligence z visokim tveganjem, in jih potrebuje za namene zbiranja dokazov v primeru poškodbe ali škode, ki jo je povzročil ta sistem umetne inteligence, ter kako bi lahko izboljšali sledljivost in možnost revizije takšnih podatkov, pri tem pa upoštevali temeljne pravice in pravice do zasebnosti;
19. navaja, da bi morala predlagana uredba v skladu s sistemi objektivne odgovornosti držav članic zajemati le kršitve pomembnih zakonsko zaščiteneh pravic, kot so življenje, zdravje, telesna nedotakljivost in lastnina, ter določati zneske in obseg odškodnine, pa tudi zastaralni rok; meni, da bi morala predlagana uredba zajemati tudi znatno nematerialno škodo, ki povzroči preverljivo gospodarsko izgubo nad pragom, usklajenim v pravu Unije o odgovornosti, ki zagotavlja ravnovesje med dostopom oškodovancev do pravnega varstva in interesi drugih vpletenih oseb; spodbuja Komisijo, naj ponovno oceni in uskladi pragove za škodo v pravu Unije; meni, da bi morala Komisija podrobno analizirati pravne tradicije vseh držav članic in njihove veljavne nacionalne zakone, ki zagotavljajo nadomestilo za nematerialno škodo, da bi ocenila, ali je potrebna vključitev nematerialne škode v zakonodajne akte, ki se nanašajo na umetno inteligenco, in ali je ta v nasprotju z veljavnim pravnim okvirom Unije ali pa ogroža nacionalno pravo držav članic;
20. ugotavlja, da bi morala za vse dejavnosti, naprave ali procese, ki jih poganjajo sistemi umetne inteligence, ki povzročijo poškodbo ali škodo, a niso navedeni v prilogi k tej uredbi, še naprej veljati krivdna odgovornost; meni, da bi morala biti oškodovanec kljub temu upravičen do domneve o krivdi upravljavca, ki bi moral imeti možnost, da se razbremeni krivde in dokaže, da je ravnal v skladu s pravno dolžnostjo skrbnega ravnanja;

21. meni, da bi moral biti sistem umetne inteligence, ki ga Komisija in novi stalni odbor še nista ocenila in zato še ni razvrščen med visoko tvegane ter ni na seznamu iz priloge k predlagani uredbi, z odstopanjem od sistema iz odstavka 20 vseeno predmet objektivne odgovornosti, če je povzročil ponavljajoče se incidente, ki so povzročili resno poškodbo ali škodo; meni, da bi morala Komisija v tem primeru brez nepotrebnega odlašanja oceniti tudi potrebo po reviziji omenjene priloge, da bi na seznam dodali zadevni sistem umetne inteligence; meni, da bi morala imeti ta vključitev v primeru, da se Komisija na podlagi te ocene odloči, da bo sistem umetne inteligence vključila na seznam, retroaktivni učinek od prvega dokazanega incidenta, ki ga je povzročil navedeni sistem umetne inteligence in je povzročil resno poškodbo ali škodo;
22. poziva Komisijo, naj oceni potrebo po pravnih določbah s področja pogodb na ravni Unije, da bi preprečili klavzule o izvzetju iz pogodbene odgovornosti, vključno v odnosih med podjetji ter med podjetji in upravami;

Zavarovanja in sistemi umetne inteligence

23. meni, da je kritje odgovornosti eden ključnih dejavnikov, ki določa uspešnost novih tehnologij, proizvodov in storitev; ugotavlja, da je ustrezno kritje odgovornosti bistveno tudi za to, da se javnosti zagotovi, da lahko zaupa novi tehnologiji kljub potencialu za povzročitev poškodbe ali za soočanje s pravnimi zahtevki s strani oškodovancev; pri tem ugotavlja, da se ta regulativni sistem osredotoča na potrebo po izkoriščanju in krepitvi prednosti sistemov umetne inteligence, hkrati pa vzpostavlja trdne zaščitne ukrepe;
24. meni, da bi morali na podlagi znatnega potenciala za povzročitev poškodbe ali škode in ob upoštevanju Direktive 2009/103/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in o izvajanju obveznosti zavarovanja takšne odgovornosti¹³ vsi upravljavci sistemov umetne inteligence z visokim tveganjem, navedenih v prilogi k predlagani uredbi, imeti zavarovanje odgovornosti; meni, da bi moral tak obvezen režim zavarovanja za sisteme umetne inteligence z visokim tveganjem kriti zneske in obseg odškodnine, določene v predlagani uredbi; se zaveda, da je takšna tehnologija še vedno zelo redka, saj predpostavlja visoko stopnjo samostojnega odločanja in so zato sedanje razprave večinoma usmerjene v prihodnost; vseeno meni, da zavarovalne premije ne bi smele biti zaradi negotovosti v zvezi s tveganji previsoke, ker bi to oviralo raziskave in inovacije;
25. meni, da odškodninski mehanizem na ravni Unije, financiran z javnim denarjem, ni pravi način za zapolnitev morebitnih vrzeli pri zavarovanju; meni, da pomanjkanje podatkov o tveganjih, povezanih s sistemi umetne inteligence, in negotovost v zvezi s prihodnjim razvojem v zavarovalniškem sektorju otežuje pripravo prilagojenih ali novih zavarovalnih produktov; meni, da bi razvoj obveznega zavarovanja, ki bi bil v celoti prepuščen trgu, verjetno privedel do univerzalnega pristopa z nesorazmerno visokimi premijami in napačnimi spodbudami, ki bi upravljavce spodbujale k izbiri najcenejšega zavarovanja namesto najboljšega kritja, in bi lahko oviral raziskave in inovacije; meni, da bi morala Komisija tesno sodelovati z zavarovalniškim sektorjem, da bi ugotovila, kako je mogoče podatke in inovativne modele uporabiti za oblikovanje zavarovalnih polic, ki zagotavljajo ustrezno kritje po dostopni ceni;

¹³ UL L 263, 7.10.2009, str. 11.

Končni vidiki

26. poziva Komisijo, naj na podlagi člena 225 Pogodbe o delovanju Evropske unije predloži predlog uredbe o ureditvi civilne odgovornosti za uporabo sistemov umetne inteligence, ki bo upošteval priporočila iz priloge;
27. meni, da zahtevani predlog ne bo imel finančnih posledic;
28. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo in priložena priporočila posreduje Komisiji in Svetu.

**PRILOGA K PREDLOGU RESOLUCIJE:
PODROBNA PRIPOROČILA ZA PRIPRAVO UREDBE EVROPSKEGA
PARLAMENTA IN SVETA O UREDITVI CIVILNE ODGOVORNOSTI ZA
PODROČJE UMETNE INTELIGENCE**

A. NAČELA IN CILJI PREDLOGA

To poročilo obravnava pomemben vidik digitalizacije, ki jo zaznamujejo čezmejne dejavnosti, svetovna konkurenca in pomembni družbeni pomisleki. Naslednja načela bi morala služiti kot smernice:

1. Pravi enotni digitalni trg mora biti v celoti usklajen z uredbo.
2. Za obravnavo novih pravnih izzivov, ki jih prinaša razvoj sistemov umetne inteligence, je treba vzpostaviti največjo možno pravno varnost vzdolž celotne verige odgovornosti, in sicer tudi za proizvajalca, upravljavca, oškodovance in morebitne tretje osebe.
3. Zakonsko urejanje ne bi smelo biti pretirano, prav tako pa je treba preprečiti pretirano birokracijo, saj bi to oviralo evropske inovacije na področju umetne inteligence, zlasti če tehnologijo, proizvode ali storitve razvijajo mala in srednja podjetja ali zagonska podjetja.
4. S pravili o civilni odgovornosti za umetno inteligenco bi si morali prizadevati za ravnovesje med zaščito javnosti na eni strani in poslovnimi spodbudami za naložbe v inovacije, zlasti v sisteme umetne inteligence, na drugi strani.
5. Namesto da bi nadomestili obstoječe, dobro delujoče ureditve odgovornosti, bi bilo treba narediti nekaj prilagoditev, tako da bi uvedli nove in v prihodnost usmerjene ideje.
6. Prihodnji predlog uredbe in direktiva o odgovornosti za proizvode sta dva stebra skupnega okvira odgovornosti za sisteme umetne inteligence in zahtevata tesno usklajevanje med vsemi političnimi akterji na ravni Unije in nacionalnih ravneh.
7. Državljeni bi morali imeti pravico do enake ravni varstva in pravic, ne glede na to, ali je škoda nastala zaradi sistema umetne inteligence ali ne oziroma ali je nastala fizična ali virtualna škoda, tako da bi se okrepilo njihovo zaupanje v novo tehnologijo.
8. V prihodnjem predlogu uredbe bi bilo treba upoštevati tako materialno kot nematerialno škodo. Evropska komisija naj na podlagi svojega sporočila z dne 19. februarja 2020 o posledicah umetne inteligence in robotike za varnost in odgovornost in drugih dokumentov temeljito analizira pravne tradicije v vseh državah članicah ter obstoječe zakonodajne določbe, ki zagotavljajo odškodnino za nematerialno škodo, da bi ocenila, ali je vključitev nematerialne škode v prihodnji predlog uredbe pravno

utemeljena in potrebna z vidika oškodovanca. Na podlagi trenutno razpoložljivih informacij Parlament meni, da bi bilo treba znatno nematerialno škodo vključiti, če je oškodovanec utrpel opazno, torej preverljivo gospodarsko izgubo.

B. BESEDILO ZAHTEVANEGA PREDLOGA

Predlog

UREDBE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o ureditvi civilne odgovornosti za področje umetne inteligence

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 114 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora¹,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom²,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Pojem „odgovornost“ ima v vsakdanjem življenju pomembno dvojno vlogo: po eni strani zagotavlja, da ima oseba, ki je utrpela poškodbo ali škodo, pravico zahtevati odškodnino od stranke, odgovorne za to poškodbo ali škodo, po drugi strani pa zagotavlja ekonomske spodbude za ljudi, da sploh ne povzročijo poškodbe ali škode. Pri vsakem okviru odgovornosti bi morali skušati vzbuditi zaupanje v varnost, zanesljivost in doslednost proizvodov in storitev, vključno z novimi digitalnimi tehnologijami, kot je umetna inteligenca, internet stvari ali robotika, da se vzpostavi ravnovesje med učinkovito zaščito morebitnih žrtev poškodbe ali škode in hkrati zagotovi dovolj maneverskega prostora za omogočanje razvoja novih tehnologij, izdelkov ali storitev.
- (2) Zlasti na začetku življenjskega cikla novih proizvodov in storitev po predhodnem preskušanju obstaja določena stopnja tveganja za uporabnika in tretje osebe, da nekaj ne bo pravilno delovalo. Ravno ta poskusna faza pa je obenem ključni dejavnik pri tehničnem napredku, brez katerega večina tehnologij ne bi obstajala. Ta tveganja, ki spremljajo nove proizvode in storitve, so do sedaj ustrezno zmanjševala trdna zakonodaja o varnosti proizvodov in pravila o odgovornosti.
- (3) Uveljavitev umetne inteligence pa pomeni velik izziv z vidika obstoječih okvirov odgovornosti. Zaradi nepreglednosti sistemov umetne inteligence (element, poimenovan „črna skrinjica“) in številnih akterjev, ki posredujejo v njihovem življenjskem ciklu, bo njihova uporaba v vsakdanjem življenju privedla do situacij, ko bo izjemno drago ali celo nemogoče ugotoviti, kdo je nadziral tveganje pri uporabi zadevnega sistema

¹ UL ...

² UL ...

umetne inteligence oziroma katera koda ali podatek je povzročil škodljivo delovanje. Ta težava je še večja zaradi povezljivosti med sistemom umetne inteligence in drugimi tovrstnimi sistemi ter tradicionalnimi sistemi, odvisnosti od zunanjih podatkov, dovzetnosti za kršitve kibernetске varnosti in avtonomnosti sistemov umetne inteligence, ki je zaradi zmogljivosti za strojno učenje in globoko učenje vse večja. Poleg tega, da so sistemi umetne inteligence kompleksni in bi utegnili imeti šibke točke, bi se lahko tudi uporabljali za povzročitev resne škode, kot je spodkopavanje človeškega dostojanstva ter evropskih vrednot in svoboščin, s sledenjem posameznikom proti njihovi volji, uvedbo sistemov za točkovanje državljanov, sprejemanjem pristranskih odločitev na področju zdravstvenega zavarovanja, zagotavljanja kreditov, sodnih odredb ali zaposlovanja ali z razvojem smrtonosnih avtonomnih orožnih sistemov.

- (4) Treba je poudariti, da bodo prednosti uvajanja sistemov umetne inteligence daleč pomembnejše od slabosti. Prispevali bodo k učinkovitejšemu boju proti podnebnim spremembam, boljšim zdravniškim pregledom ter delovnim pogojem, boljšemu vključevanju invalidov in starejših v družbo in zagotavljanju prilagojenih izobraževalnih programov za vse vrste študentov. Z dobrimi etičnimi standardi v povezavi z zanesljivimi in pravičnimi odškodninskimi postopki bomo lahko najboljše izkoristili različne tehnološke priložnosti in okrepili zaupanje ljudi v uporabo sistemov umetne inteligence, obenem pa preprečili škodo.
- (5) Za preprečevanje kršitev varnostnih predpisov je potrebna tudi ustrezna ureditev odgovornosti. Vendar je treba z ureditvijo odgovornosti, določeno v tej uredbi, upoštevati vse zadevne interese. Natančna preučitev posledic vsakega novega regulativnega okvira za mala in srednja podjetja ter zagonska podjetja je pogoj za nadaljnje zakonodajne ukrepe. Ključna vloga teh podjetij v evropskem gospodarstvu opravičuje strogo sorazmeren pristop, da bi jim omogočili razvoj in inovacije. Po drugi strani pa morajo imeti žrtve poškodbe ali škode, ki jo povzročijo sistemi umetne inteligence, pravico do pritožbe in polne odškodnine za poškodbo ali škodo, ki so jo utrpeli.
- (6) Zahtevane spremembe v obstoječem pravnem okviru bi se morale začeti s pojasnilom, da sistemi umetne inteligence nimajo ne pravne osebnosti ne človeške zavesti in da je njihova edina naloga služiti človeštvu. Številni sistemi umetne inteligence se tudi ne razlikujejo zelo od drugih tehnologij, ki včasih temeljijo na še zapletenejši programski opremi. Velika večina sistemov umetne inteligence se pravzaprav uporablja za opravljanje nepomembnih nalog brez tveganj ali z minimalnimi tveganji za družbo. Z uporabo izraza „avtomatizirano sprejemanje odločitev“ bi se lahko izognili morebitni dvoumnosti izraza umetna inteligenca. Ta izraz opisuje položaj, v katerem uporabnik prvotno delno ali v celoti prenese odločitev na subjekt s programsko opremo ali storitvijo. Ta subjekt nato z modeli za avtomatizirano sprejemanje odločitev izvede dejanje v imenu uporabnika ali obvesti o uporabnikovi odločitvi o izvedbi dejanja.

- (7) Obstajajo pa tudi sistemi umetne inteligence, ki so razviti in uvedeni na kritični način in temeljijo na tehnologijah, kot so nevronske mreže in procesi globokega učenja. Zaradi njihove nepreglednosti in avtonomnosti bi lahko bilo zelo težko ugotoviti, za katerimi koraki stojijo človeške odločitve, sprejete pri njihovi zasnovi ali pri njihovem delovanju. Upravljaec tega sistema umetne inteligence bi lahko na primer trdil, da na fizično ali virtualno dejavnost, napravo ali postopek, ki je povzročil poškodbo ali škodo, ni mogel vplivati, saj jo je povzročilo avtonomno delovanje njegovega sistema. Poleg tega samo delovanje avtonomnega sistema umetne inteligence ne bi smelo biti zadosten razlog za dopustnost odškodninskega zahtevka. Zato bi lahko prišlo do odškodninskih primerov, v katerih bi bila določitev odgovornosti nepoštena ali neučinkovita, ali oseba, ki utrpí poškodbo ali škodo zaradi sistema umetne inteligence, ne bi mogla dokazati krivde proizvajalca, tretje osebe, ki je v to posegla, ali upravljavca in ne bi prejela odškodnine.
- (8) Kljub temu bi moralo biti vedno jasno, da bi moral biti tisti, ki ustvari, vzdržuje, nadzira ali posega v sistem umetne inteligence, odgovoren za poškodbo ali škodo, ki jo dejavnost, naprava ali postopek povzroči. To izhaja iz splošnih in splošno sprejetih konceptov odgovornosti v pravosodju, v skladu s katerimi je oseba, ki povzroča ali ohranja tveganje za javnost, odgovorna, če to tveganje povzroči poškodbo ali škodo, in bi ga zato morala predhodno čim bolj zmanjšati ali naknadno zagotoviti odškodnino. Zato uveljavitev sistemov umetne inteligence ne pomeni, da je treba v celoti revidirati pravila o civilni odgovornosti po vsej Uniji. Posebne prilagoditve obstoječe zakonodaje in uvedba dobro dostopnih in ciljno usmerjenih novih določb bi zadostovale za obravnavanje izzivov, povezanih z umetno inteligenco, da bi se preprečila regulativna razdrobljenost in zagotovila harmonizacija zakonodaje o civilni odgovornosti v zvezi z umetno inteligenco po vsej Uniji.
- (9) Direktiva Sveta 85/374/EGS³ (direktiva o odgovornosti za proizvode) več kot 30 let dokazuje, da je učinkovito sredstvo za pridobitev odškodnine za škodo, ki jo je povzročil proizvod z napako. Zato bi jo bilo treba uporabljati tudi v zvezi z zahtevki iz naslova civilne odgovornosti oškodovanca zoper proizvajalca okvarjenega sistema umetne inteligence. V skladu z načeli Unije za boljše pravno urejanje bi bilo treba vse potrebne prilagoditve zakonodaje obravnavati pri potrebni reviziji navedene direktive. Tudi obstoječa zakonodaja glede krivdne odgovornosti v državah članicah v večini primerov zagotavlja zadostno raven varstva oškodovancev za poškodbo ali škodo, ki jo povzroči poseganje tretje osebe, saj ta poseg običajno pomeni krivdno ravnanje, kjer tretja oseba uporabi sistem umetne inteligence za povzročitev škode. Zato bi se morala ta uredba osredotočiti na zahtevke zoper upravljavca sistema umetne inteligence.
- (10) Odgovornost upravljavca v skladu s to uredbo temelji na dejstvu, da ta izvaja določen nadzor nad tveganjem, povezanim z obratovanjem in delovanjem sistema umetne

³ Direktiva Sveta 85/374/EGS z dne 25. julija 1985 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z odgovornostjo za proizvode z napako (UL L 210, 7.8.1985, str. 29).

inteligence, ki je primerljivo s tveganjem lastnika avtomobila. Bolj kot je sistem izpopolnjen in avtonomen, večji vpliv ima opredelitev algoritmov in vplivanje nanje, na primer s stalnimi posodobitvami. Ker bi lahko kot osebo, ki upravlja sistem umetne inteligence, pogosto smiselno šteli več kot eno osebo, bi bilo treba v okviru te uredbe pojem „upravljaec“ razumeti tako, da zajema tako upravljavca osprednjega kot upravljavca zalednega sistema. Čeprav je na splošno upravljaec osprednjega sistema oseba, ki „v glavnem“ odloča o uporabi sistema umetne inteligence, bi lahko imel dejansko upravljaec zalednega sistema višjo stopnjo nadzora nad operativnimi tveganji. Če upravljaec zalednega sistema izpolnjuje pogoje tudi za proizvajalca, kot je določen v členu 3 direktive o odgovornosti za proizvode, zanj velja ta direktiva. Če je upravljaec en sam in je ta tudi proizvajalec sistema umetne inteligence, ta uredba prevlada nad direktivo o odgovornosti za proizvode.

- (11) Če je uporabnik, to je oseba, ki uporablja sistem umetne inteligence, udeležen v škodljivem dogodku, bi moral biti v skladu s to uredbo odgovoren le, če izpolnjuje tudi pogoje za upravljavca. V nasprotnem primeru lahko obseg uporabnikovega hudo malomarnega ali namernega prispevka k tveganju pomeni, da ima uporabnik krivdno odgovornost do tožnika. To ne bi smelo vplivati na veljavne potrošniške pravice uporabnika.
- (12) Ta uredba bi morala oškodovancu omogočiti, da vloži odškodninske zahtevke v celotni verigi odgovornosti in v celotnem življenjskem ciklu sistema umetne inteligence. Prav tako bi morala načeloma zajemati vse sisteme umetne inteligence ne glede na to, kje delujejo in ali delovanje poteka fizično ali virtualno. Večina odškodninskih zahtevkov v skladu s to uredbo pa bi se vendarle morala nanašati na primere odgovornosti tretjih oseb, kjer sistem umetne inteligence deluje v javnem okolju in tveganju izpostavlja veliko število oseb. V tem primeru oškodovanci pogosto niso seznanjeni z delovanjem sistema umetne inteligence in z upravljavcem nimajo sklenjenega pogodbenega ali pravnega razmerja. Zaradi delovanja sistema umetne inteligence so se tako znašli v položaju, ko imajo v primeru povzročitve poškodbe ali škode na voljo le krivdni odškodninski zahtevek zoper upravljavca sistema umetne inteligence, hkrati pa imajo velike težave z dokazovanjem njegove krivde.
- (13) Vrsta sistema umetne inteligence, ki ga upravljaec nadzira, je odločilni dejavnik. Sistem umetne inteligence, ki pomeni veliko tveganje, potencialno veliko bolj ogroža uporabnika ali javnost, in to na naključen in nepredvidljiv način. To pomeni, da na začetku samostojnega delovanja sistema umetne inteligence večina potencialnih oškodovancev ni znana in je ni mogoče identificirati, to so na primer osebe na javno dostopni površini ali v sosednjem stanovanju, kar pa ne velja v primeru delovanja sistema umetne inteligence, ki vključuje točno določene osebe, ki so vnaprej dale soglasje k njegovi uporabi, na primer pri kirurškem posegu v bolnišnici ali predstavitvi proizvoda v majhni trgovini. Določanje, kako verjetno je, da bo sistem umetne inteligence z visokim tveganjem povzročil poškodbo ali škodo, je odvisno od

medsebojnega vpliva namena uporabe, zaradi katerega se sistem umetne inteligence da na trg, načina uporabe sistema, resnosti morebitne poškodbe ali škode, stopnje avtonomnosti pri odločanju, ki lahko povzroči škodo, in verjetnosti, da se tveganje uresniči. Stopnjo resnosti bi bilo treba določiti na podlagi ustreznih dejavnikov, kot je obseg morebitne škode, ki bi jo utrpeli oškodovanci zaradi delovanja, vključno s posebnimi vplivi na temeljne pravice, številom oškodovancev, skupno vrednostjo morebitne škode in škodo za družbo kot celoto. Verjetnost nastanka poškodbe ali škode bi bilo treba določiti na podlagi ustreznih dejavnikov, kot so vloga algoritemskih izračunov v postopku odločanja, zapletenost odločitve in reverzibilnost učinkov. Nazadnje bi moral biti način uporabe odvisen ustreznih dejavnikov, kot so okoliščine in sektor, v katerem deluje sistem umetne inteligence, od tega, ali bi lahko imel pravne ali dejanske učinke na pomembne pravno zaščitene pravice oškodovanca, in ali se je učinkom mogoče razumno izogniti.

- (14) Vsi sistemi umetne inteligence z velikim tveganjem bi morali biti izčrpno navedeni v prilogi k tej uredbi. Glede na hiter tehnični razvoj in razvoj trga po celem svetu ter strokovno znanje, ki je potrebno za ustrezen pregled sistemov umetne inteligence, bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 290 Pogodbe o delovanju Evropske unije za spremembo te uredbe v zvezi z vrstami sistemov umetne inteligence, ki predstavljajo veliko tveganje, in ključnimi sektorji, v katerih se uporabljajo. Komisija bi morala na podlagi opredelitev in določb iz te uredbe prilogo brez nepotrebne odlašanja, ampak vsaj vsakih šest mesecev, revidirati in jo po potrebi spremeniti z delegiranimi akti. Oceno Komisije o tem, ali pomeni sistem umetne inteligence visoko tveganje, bi bilo treba začeti hkrati z oceno varnosti proizvoda, da bi preprečili situacije, kjer je sistem umetne inteligence z visokim tveganjem že odobren za trg, vendar še ni razvrščen med visoko tvegane in tako deluje brez obveznega zavarovalnega kritja. Da bi podjetjem in raziskovalnim organizacijam zagotovili zadostno varnost za načrtovanje in naložbe, bi bilo treba spremembe v ključnih sektorjih uvesti le vsakih 12 mesecev. Upravljavci bi morali obvestiti Komisijo, če razvijajo novo tehnologijo, proizvode ali storitve, ki spadajo v enega od obstoječih ključnih sektorjev iz priloge in ki bi lahko v prihodnosti izpolnjevale pogoje za sistem umetne inteligence z visokim tveganjem.
- (15) Zlasti je pomembno, da se Komisija pri svojem pripravljalnem delu ustrezno posvetuje z zadevnimi deležniki, vključno na ravni strokovnjakov, in da se ta posvetovanja izvedejo v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje⁴. Stalni odbor oziroma tehnični odbor za sisteme umetne inteligence z visokim tveganjem bi moral Komisijo podpreti pri redni reviziji v skladu s to uredbo. Ta stalni odbor bi moral biti sestavljen iz predstavnikov držav članic in uravnoveženega nabora deležnikov, vključno z organizacijami potrošnikov, združenji, ki predstavljajo oškodovance, predstavniki različno velikih

⁴ UL L 123, 12.5.2016, str. 1.

podjetij iz različnih sektorjev, pa tudi raziskovalcev in znanstvenikov. Za zagotovitev enakopravnega sodelovanja pri pripravi delegiranih aktov Evropski parlament in Svet zlasti prejmeta vse dokumente sočasno s strokovnjaki iz držav članic, njihuni strokovnjaki pa se pri pripravi delegiranih aktov sistematično udeležujejo sestankov strokovnih skupin Komisije ter stalnega tehničnega odbora za sisteme umetne inteligence z visokim tveganjem.

- (16) Ta uredba bi morala zajemati poškodbo ali škodo v zvezi z življenjem, zdravjem, telesno nedotakljivostjo, lastnino in znatno nematerialno škodo, ki povzroči preverljivo gospodarsko izgubo nad pragom, usklajenim v pravu Unije o odgovornosti, ki zagotavlja ravnovesje med dostopom oškodovancev do pravnega varstva in interesi drugih vpletenih oseb. Komisija bi morala ponovno oceniti in uskladiti pragove za škodo v pravu Unije. Znatno nematerialno škodo bi bilo treba razumeti kot škodo, zaradi katere je oškodovanec znatno oškodovan, ki objektivno in dokazljivo negativno vpliva na njegove osebne interese ter povzroči gospodarsko izgubo, izračunano na primer ob upoštevanju povprečnih letnih zneskov preteklih prihodkov in drugih pomembnih okoliščin. Zato bi morali biti v uredbi določena tudi znesek in obseg odškodnine ter zastaralni rok za vložitev odškodninskih zahtevkov. Ta uredba bi morala določati bistveno nižjo zgornjo mejo za odškodnino, kot je določena v direktivi o odgovornosti za proizvode, saj se nanaša le na poškodbe ali škodo ene osebe, ki je posledica enega samega delovanja sistema umetne inteligence, medtem ko se prva nanaša na več proizvodov ali celo na proizvodno linijo z isto napako.
- (17) Za vse fizične ali virtualne dejavnosti, naprave ali postopke, ki jih poganjajo sistemi umetne inteligence, ki v prilogi k tej uredbi niso navedeni kot sistemi z visokim tveganjem, bi morala še naprej veljati krivdna odgovornost, razen če veljajo strožji nacionalni zakoni in zakonodaja o varstvu potrošnikov. V zvezi z zneskom in obsegom odškodnine ter zastaralnim rokom bi bilo treba še naprej uporabljati nacionalno zakonodajo držav članic, vključno z ustreznimi sodnimi praksami. Oseba, ki utrpí poškodbo ali škodo, ki jo je povzročil sistem umetne inteligence, ki ni opredeljen kot sistem z visokim tveganjem, bi morala biti upravičena do domneve krivde upravljavca.
- (18) Dolžnost skrbnega ravnanja, ki jo je mogoče pričakovati od upravljavca, bi morala biti sorazmerna z (i) naravo sistema umetne inteligence, (ii) pravno zaščiteno pravico, ki bi lahko bila omajana, (iii) morebitno poškodbo ali škodo, ki bi jo lahko povzročil sistem umetne inteligence, in (iv) verjetnostjo te škode. Pri tem bi bilo treba upoštevati, da bi upravljavec utegnil imeti omejeno znanje o algoritmih in podatkih, ki se uporabljajo v sistemu umetne inteligence. Domnevati bi bilo treba, da je upravljavec pri izbiri primerne sistema umetne inteligence ravnal skrbno, kot je mogoče od njega pričakovati, če je izbral sistem umetne inteligence, ki je bil certificiran v okviru sheme, podobne prostovoljni shemi certificiranja, ki jo je predvidela Komisija⁵. Domnevati je

⁵ Glej str. 24 Bele knjige Evropske komisije o umetni inteligenci – evropski pristop k odličnosti in zaupanju z dne 19. februarja 2020 (COM(2020)0065).

treba, da je upravljavec med delovanjem sistema umetne inteligence ravnal skrbno, kot je mogoče od njega pričakovati, če lahko dokaže, da je dejansko in redno spremljal delovanje sistema umetne inteligence in je proizvajalca obvestil o morebitnih nepravilnostih pri delovanju. Domnevati je treba, da je upravljavec pri ohranjanju zanesljivosti delovanja ravnal skrbno, kot je mogoče od njega pričakovati, če je vgradil vse razpoložljive posodobitve, ki jih je zagotovil proizvajalec sistema umetne inteligence. Ker se lahko raven izpopolnjenosti upravljavcev razlikuje glede na to, ali so zgolj potrošniki ali strokovnjaki, bi bilo treba dolžnost skrbnega ravnanja ustrezno prilagoditi.

- (19) Da bi lahko upravljavec dokazal, da krivda ni njegova, ali da bi oškodovancu omogočil, da krivdo dokaže, bi morali biti proizvajalci dolžni sodelovati z obema zadevnima stranema, vključno z zagotavljanjem dobro dokumentiranih informacij. Tako proizvajalci s sedežem v Uniji kot tisti zunaj nje bi prav tako morali biti dolžni v Uniji imenovati predstavnika za odgovornost v zvezi s sistemom umetne inteligence, ki bi deloval kot kontaktna točka za odgovarjanje na vse poizvedbe upravljavcev podobno kot pooblaščen osebe za varstvo podatkov, kot je določeno v členu 37 Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta⁶, predstavniku proizvajalca, kot je določeno v členih 3(41) in 13(4) Uredbe 2018/858 Evropskega parlamenta in Sveta⁷ ali pooblaščenemu predstavniku, kot je določeno v členih 4(2) in 5 Uredbe 2019/1020 Evropskega parlamenta in Sveta⁸.
- (20) Zakonodajalec mora obravnavati tveganja v zvezi z odgovornostjo, povezana s sistemi umetne inteligence, v njihovem celotnem življenjskem ciklu, od razvoja do uporabe, pa do izrabljenosti, vključno z ravnanjem z odpadki in njihovim recikliranjem. Vključitev sistemov umetne inteligence v proizvod ali storitev pomeni finančno tveganje za podjetja in bo zato močno vplivala na zmožnost in možnosti malih in srednjih podjetij ter zagonskih podjetij v zvezi z zavarovanjem in financiranjem njihovih projektov, ki temeljijo na novih tehnologijah. Namen odgovornosti torej ni le varstvo pomembnih pravno zaščiteneh pravic posameznikov, temveč tudi določiti, ali lahko podjetja, zlasti mala in srednja ter zagonska podjetja, zbirajo kapital, uvajajo inovacije, raziskujejo in ponujajo nove proizvode in storitve, pa tudi, ali stranke tem proizvodom in storitvam zaupajo in so jih pripravljene uporabljati kljub morebitnim tveganjem in pravnim zahtevkom, vloženim v povezavi z njimi.

⁶ Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

⁷ Uredba (EU) 2018/858 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o odobritvi in tržnem nadzoru motornih vozil in njihovih priklopnikov ter sistemov, sestavnih delov in samostojnih tehničnih enot, namenjenih za taka vozila, spremembi uredb (ES) št. 715/2007 in (ES) št. 595/2009 ter razveljavitvi Direktive 2007/46/ES (UL L 151, 14.6.2018, str. 1).

⁸ Uredba (EU) 2019/1020 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o nadzoru trga in skladnosti proizvodov ter spremembi Direktive 2004/42/ES in uredb (ES) št. 765/2008 in (EU) št. 305/2011 (UL L 169, 25.6.2019, str. 1).

- (21) Zavarovanje lahko pomaga zagotoviti, da oškodovanci prejmejo dejansko odškodnino, in prispeva k združevanju tveganj vseh zavarovancev. Eden od dejavnikov, na katerih temelji ponudba zavarovalnih produktov in storitev zavarovalnic, je ocena tveganja na podlagi dostopa do zadostnih podatkov o preteklih zahtevkih. Ne zadosten dostop do visokokakovostnih podatkov ali premalo tovrstnih podatkov bi lahko bil razlog, zakaj je na začetku težko oblikovati zavarovalne produkte za nove in nastajajoče tehnologije. Boljši dostop do podatkov, ki jih ustvarijo nove tehnologije, in njihova optimalna uporaba skupaj z obvezno zagotovitvijo dobro dokumentiranih informacij pa bosta povečala zmožnost zavarovalnic, da oblikujejo model nastajajočih tveganj, in spodbudila razvoj bolj inovativnega kritja.
- (22) Ker ni podatkov o preteklih zahtevkih, bi bilo treba raziskati, kako in pod katerimi pogoji je mogoče zavarovati odgovornost, da bi zavarovanje povezali s proizvodom in ne z odgovorno osebo. Na voljo so že zavarovalni produkti, ki se razvijajo po posameznih področjih in kritjih skladno z razvojem tehnologije. Veliko zavarovalnic se specializira v določenih tržnih segmentih (npr. mala in srednja podjetja) ali v zagotavljanju kritja za določene vrste proizvodov (npr. električne naprave), kar pomeni, da ima zavarovanec običajno na voljo zavarovalni produkt. Vendar je težko predvideti enotno rešitev za vse in zavarovalniški trg bo potreboval čas, da se prilagodi. Komisija bi morala tesno sodelovati z zavarovalniškim trgom, da bi razvila inovativne zavarovalne produkte, ki bi lahko odpravili zavarovalno vrzel. V izjemnih primerih, kot je dogodek, pri katerem je nastala kolektivna škoda, kjer odškodnina znatno presega najvišje zneske, določene v tej uredbi, bi bilo treba države članice spodbuditi, da za omejeno obdobje ustanovijo poseben odškodninski sklad, v okviru katerega bi se obravnavali ti posebni primeri. Posebni odškodninski skladi bi se lahko vzpostavili tudi za kritje tistih izjemnih primerov, v katerih sistem umetne inteligence, ki še ni opredeljen kot sistem umetne inteligence z visokim tveganjem in zato še ni zavarovan, povzroči poškodbo ali škodo. Da bi zagotovili pravno varnost in izpolnili obveznost obveščanja vseh potencialnih oškodovancev, bi bilo treba o posebnem odškodninskem skladu in pogojih za njegovo koriščenje obvestiti javnost na jasn in celovit način.
- (23) Nadvse pomembno je, da so vse prihodnje spremembe te uredbe usklajene s potrebnim pregledom direktive o odgovornosti za proizvode, da bi jo celovito in dosledno revidirali ter zagotovili pravice in obveznosti vseh zadevnih strani v celotni verigi odgovornosti. Uvedba nove ureditve odgovornosti za upravljavce sistemov umetne inteligence zahteva tesno usklajevanje določb te uredbe in revizije direktive o odgovornosti za proizvode z vidika vsebine in pristopa, tako da bosta skupaj tvorili skladen okvir odgovornosti za sisteme umetne inteligence, v katerem bi se pri tveganju v zvezi z odgovornostjo in ustreznimi odškodninskimi ureditvami upoštevali interesi proizvajalca, upravljavca, potrošnika in oškodovanca. Zato je treba v vseh zakonodajnih aktih prilagoditi, uskladiti in vzporedno predvideti opredelitve pojmov sistem umetne inteligence, upravljavec osprednjega sistema in upravljavec zalednega sistema, proizvajalec, napaka, proizvod in storitev.

(24) Ker cilja te uredbe, in sicer oblikovati v prihodnost usmerjen in poenoten pristop na ravni Unije, ki določa skupne evropske standarde za evropske državljane in podjetja, da se zagotovi doslednost pravic in pravne varnosti po vsej Uniji, in izogniti se razdrobljenosti enotnega digitalnega trga, ki bi ovirala doseganje cilja ohranjanja digitalne suverenosti, spodbujanja digitalnih inovacij v Evropi in zagotavljanja visoke ravni varstva pravic državljanov in potrošnikov, zahtevata, da so ureditve odgovornosti za sisteme umetne inteligence popolnoma usklajene. Države članice zaradi hitrih tehnoloških sprememb, čezmejnega razvoja, uporabe sistemov umetne inteligence in nenazadnje nasprotujočih si zakonodajnih pristopov v Uniji teh ciljev ne morejo doseči v zadostni meri, zaradi obsega oziroma učinkov ukrepa pa se lahko dosežejo na ravni Unije. Unija bi zato lahko sprejela ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta uredba ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje teh ciljev –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Poglavje I

Splošne določbe

Člen 1

Predmet urejanja

Ta uredba določa pravila za zahteve fizičnih in pravnih oseb iz naslova civilne odgovornosti zoper upravljavce sistemov umetne inteligence.

Člen 2

Področje uporabe

1. Uredba se uporablja na ozemlju Unije, če je fizična ali virtualna dejavnost, naprava ali postopek, ki jih poganja sistem umetne inteligence, povzročila poškodbo ali škodo v zvezi z življenjem, zdravjem, telesno nedotakljivostjo fizične osebe ali lastnino fizične ali pravne osebe ali če je povzročila večjo nematerialno škodo, ki ima za posledico preverljivo ekonomsko izgubo.
2. Vsak dogovor med upravljavcem sistema umetne inteligence in fizično ali pravno osebo, ki utrpi poškodbo ali škodo zaradi sistema umetne inteligence, ki zaobide ali omeji pravice in obveznosti iz te uredbe, sklenjene pred nastankom poškodbe ali škode ali po njem, se v zvezi s pravicami in obveznostmi iz te uredbe šteje kot ničen.
3. Uredba ne posega v dodatne odškodninske zahteve iz pogodbenih razmerij ter predpisov o odgovornosti za proizvode, varstvu potrošnikov, nediskriminaciji, delu in varstvu okolja, sklenjene med upravljavcem in fizično ali pravno osebo, ki je utrpela poškodbo ali škodo zaradi sistema umetne inteligence in ki se lahko vložijo zoper upravljavca v skladu s pravom Unije ali nacionalnim pravom.

Člen 3

Opredelitev pojmov

V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (a) „sistem umetne inteligence“ pomeni sistem, ki ali v celoti temelji na programski opremi ali pa je vgrajen v strojno opremo in ki z ravnanjem posnema inteligenco, tako da med drugim zbira in obdeluje podatke, preučuje in razlaga svoje okolje ter vsaj delno avtonomno dosega specifične cilje;
- (b) „avtonomen“ pomeni, da sistem umetne inteligence obratuje tako, da razlaga določene podatke in uporablja niz vnaprej določenih navodil, ne da bi ga ta omejevala, vendar je ravnanje sistema omejeno z izpolnitvijo cilja, ki mu je bil določen in v katerega je usmerjen, ter drugimi ustreznimi konstrukcijskimi odločitvami, ki jih je sprejel njegov razvijalec;

- (c) „visoko tveganje“ pomeni, da je pri sistemu umetne inteligence, ki obratuje avtonomno, precejšnja možnost, da bo eni ali več osebam povzročil naključne ali razumsko nepredvidljive poškodbe ali škodo; obstoj te možnosti je odvisen od medsebojnega učinkovanja med resnostjo potencialne poškodbe ali škode, stopnjo avtonomnosti pri odločanju, verjetnostjo, da se bo tveganje uresničilo, ter načinom in okvirom, v katerem se sistem umetne inteligence uporablja;
- (d) „upravljavec“ pomeni tako upravljavca osprednjega kot tudi zalednega sistema, če odgovornost slednjega ni zajeta že v Direktivi 85/374/EGS;
- (e) „upravljavec osprednjega sistema“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki izvaja določen nadzor nad tveganjem, povezanim z obratovanjem in delovanjem sistema umetne inteligence in ima od obratovanja korist;
- (f) „upravljavec zalednega sistema“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki stalno opredeljuje značilnosti tehnologije ter zagotavlja podatke in osnovno storitev zaledne podpore, zaradi česar izvaja tudi določen nadzor nad tveganjem, povezanim z obratovanjem in delovanjem sistema umetne inteligence;
- (g) „nadzor“ pomeni vsako dejanje upravljavca, ki vpliva na obratovanje sistema umetne inteligence in s tem na obseg, v katerem upravljavec izpostavlja tretje osebe potencialnim tveganjem, povezanim z obratovanjem in delovanjem sistema umetne inteligence; ta dejanja lahko vplivajo na obratovanje na vseh stopnjah, tako da vplivajo na vhodne in izhodne podatke ali rezultate, lahko pa tudi spremenijo posebne funkcije ali procese znotraj sistema umetne inteligence; koliko to dejanje določa naštete vidike obratovanja sistema umetne inteligence, je odvisno od stopnje vpliva upravljavca na tveganje, ki je povezano z obratovanjem in delovanjem sistema umetne inteligence;
- (h) „oškodovanec“ pomeni vsako osebo, ki utrpi poškodbo ali škodo, nastalo zaradi fizične ali virtualne dejavnosti, naprave ali postopka, ki jih poganja sistem umetne inteligence, in ki ni upravljavec tega sistema;
- (i) „poškodba ali škoda“ pomeni škodljive posledice za življenje, zdravje, telesno nedotakljivost fizične osebe, lastnino fizične ali pravne osebe ali povzročanje večje nematerialne škode, ki ima za posledico preverljivo ekonomsko izgubo;
- (j) „proizvajalec“ pomeni proizvajalca, kot je opredeljen v členu 3 Direktive Sveta 85/374/EGS⁹.

Poglavje II

Sistemi umetne inteligence z visokim tveganjem

Člen 4

Objektivna odgovornost za sisteme umetne inteligence z visokim tveganjem

⁹ Direktiva Sveta 85/374/EGS z dne 25. julija 1985 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z odgovornostjo za proizvode z napako (UL L 210, 7.8.1985, str. 29).

1. Upravljavec sistema umetne inteligence z visokim tveganjem je objektivno odgovoren za vsako poškodbo ali škodo, ki je nastala zaradi fizične ali virtualne dejavnosti, naprave ali postopka, ki jih poganja ta sistem.

2. Vsi sistemi umetne inteligence z visokim tveganjem in vsi ključni sektorji, v katerih se uporabljajo, so navedeni v prilogi k tej uredbi. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 13 za spremembo izčrpnega seznama s/z:

- (a) vključitvijo novih vrst sistemov umetne inteligence z visokim tveganjem in ključnih sektorjev, v katerih se uporabljajo;
- (b) črtanjem vrst sistemov umetne inteligence, ki jih ni več mogoče šteti za sisteme z visokim tveganjem in/ali
- (c) spremembo ključnih sektorjev za obstoječe sisteme umetne inteligence z visokim tveganjem.

Vsi delegirani akti o spremembi priloge začnejo veljati šest mesecev po sprejetju. Komisija pri sprejemanju delegiranih aktov o vključitvi novih sistemov umetne inteligence z visokim tveganjem in ali ključnih sektorjev v prilogo v celoti upošteva merila iz te uredbe, zlasti merila iz člena 3(c).

3. Upravljavci sistemov umetne inteligence z visokim tveganjem se ne more odvezati odgovornosti z utemeljitvijo, da so ravnali s potrebno skrbnostjo ali da je poškodba oziroma škoda nastala zaradi avtonomne dejavnosti, naprave ali postopka, ki jih poganja njihov sistem umetne inteligence. Upravljavci niso odgovorni za poškodbo ali škodo, ki je nastala zaradi višje sile.

4. Upravljavec osprednjega sistema umetne inteligence z visokim tveganjem poskrbi, da vse operacije tega sistema krije zavarovanje odgovornosti, ki je ustrezno glede na zneske in obseg odškodnine iz členov 5 in 6 te uredbe. Upravljavec zalednega sistema umetne inteligence z visokim tveganjem poskrbi, da njegove storitve krije zavarovanje odgovornosti za poslovanje ali izdelke, ki je ustrezno glede na zneske in obseg odškodnine iz členov 5 in 6 te uredbe. Če se za sisteme obveznega zavarovanja upravljavca osprednjega ali zalednega sistema, ki obstajajo na podlagi druge evropske ali nacionalne zakonodaje ali obstoječih skladov prostovoljnega zavarovanja za podjetja, šteje, da krijejo obratovanje sistema umetne inteligence ali opravljeno storitev, se šteje, da je obveznost sklenitve zavarovanja za sistem umetne inteligence ali opravljeno storitev v skladu s to uredbo izpolnjena, če zadevno obstoječe obvezno zavarovanje ali sklad prostovoljnega zavarovanja za podjetja krije zneske in obseg odškodnine iz členov 5 in 6 te uredbe.

5. V primeru nasprotujoče si klasifikacije objektivne odgovornosti sistemov umetne inteligence ta uredba prevlada nad nacionalnimi ureditvami odškodninske odgovornosti.

Člen 5

Znesek odškodnine

1. Upravljavec sistema umetne inteligence z visokim tveganjem, ki je spoznan za odgovornega za poškodovanje ali povzročitev škode v skladu s to uredbo, krije:

- (a) znesek do največ dveh milijonov EUR v primeru smrti, poškodbe, okvare zdravja ali posega v telesno nedotakljivost oškodovanca zaradi obratovanja sistema umetne inteligence z visokim tveganjem;
- (b) znesek do največ enega milijona EUR v primeru večje nematerialne škode, ki ima za posledico preverljivo ekonomsko izgubo, ali škode na premoženju zaradi ene same operacije enega samega sistema umetne inteligence z visokim tveganjem, tudi v primeru, ko je nastala škoda na več stvareh v lasti oškodovanca; če oškodovanec zoper upravljavca uveljavlja tudi pogodbeno odgovornost in je skupni znesek materialne škode ali večje nematerialne škode nižji od [EUR 500]¹⁰, se odškodnina v skladu s to uredbo ne izplača.

2. Kadar skupni znesek odškodnine, ki pripada več osebam, ki so utrpeli poškodbo ali škodo, nastalo zaradi istega obratovanja istega sistema umetne inteligence z visokim tveganjem, presega najvišje skupne zneske iz odstavka 1, se zneski, ki se izplačajo vsaki osebi, sorazmerno zmanjšajo, tako da skupni znesek odškodnine ne presega najvišjih zneskov iz odstavka 1.

Člen 6

Obseg odškodnine

1. V okviru zneska iz člena 5(1)(a) se odškodnina, ki jo mora plačati upravljavec, odgovoren v primeru telesne poškodbe, ki ji sledi smrt oškodovanca, izračuna na podlagi stroškov zdravljenja oškodovanca pred smrtjo in premoženjske škode, nastale pred smrtjo zaradi prenehanja ali zmanjšanja zmožnosti pridobivanja zaslužka ali povečanja oškodovančevih potreb zaradi škodljivih posledic pred smrtjo. Odgovorni upravljavec poleg tega krije stroške pogreba pokojnega oškodovanca osebi, ki je odgovorna za kritje teh stroškov.

Če je bil oškodovanec v trenutku nastanka poškodbe, ki je privedla do njegove smrti, v razmerju s tretjo osebo in je imel pravno obveznost, da jo preživlja, odgovorni upravljavec tej tretji osebi škodo povrne tako, da ji za obdobje, ki ustreza povprečni pričakovani življenjski dobi za osebo starosti in splošnega opisa oškodovanca, plačuje preživnino v obsegu, v katerem bi jo bil dolžan plačevati oškodovanec. Upravljavec tej tretji osebi škodo povrne tudi, če je bila v trenutku nastanka poškodbe, ki je povzročila smrt, spočeta, vendar še ni bila rojena.

2. V okviru zneska iz člena 5(1)(b) odškodnina, ki jo mora plačati upravljavec, odgovoren v primeru poškodbe, okvare zdravja ali posega v telesno nedotakljivost oškodovanca, zajema povračilo stroškov s tem povezane zdravstvene oskrbe in povračilo morebitne premoženjske škode, ki jo oškodovanec utrpi zaradi začasnega prenehanja, zmanjšanja ali trajnega prenehanja zmožnosti pridobivanja zaslužka ali zaradi posledičnega zdravniško potrjenega

¹⁰ Znesek pregleda Evropska komisija, kot določa člen 16 predloga resolucije.

povečanja svojih potreb.

Člen 7

Zastaralni rok

1. Za zahtevke iz naslova civilne odgovornosti, vložene v skladu s členom 4(1), ki se nanašajo na škodljive posledice za življenje, zdravje ali telesno nedotakljivost, velja poseben zastaralni rok 30 let od datuma nastanka škode.

2. Za zahtevke iz naslova civilne odgovornosti, vložene v skladu s členom 4(1), ki se nanašajo na materialno škodo ali večjo nematerialno škodo, ki ima za posledico preverljivo ekonomsko izgubo, velja poseben zastaralni rok:

- (a) deset let od dneva nastanka premoženjske škode ali preverljive ekonomske izgube, ki je posledica večje nematerialne škode, ali
- (b) trideset let od dneva, ko je sistem umetne inteligence z visokim tveganjem obratoval tako, da je povzročil nastalo materialno ali nematerialno škodo.

Kar zadeva obdobja iz prvega pododstavka, se uporablja obdobje, ki se prej konča.

3. Ta člen ne posega v nacionalno zakonodajo, ki ureja začasno prekinitev ali pretrganje zastaralnih rokov.

Poglavje III

Drugi sistemi umetne inteligence

Člen 8

Krivdna odgovornost za druge sisteme umetne inteligence

1. Za upravljavca sistema umetne inteligence, ki ne predstavlja sistema z visokim tveganjem, kot je določeno v členu 3(c) in členu 4(2), in zato ni naveden v prilogi k tej uredbi, velja krivdna odgovornost za vsako poškodbo ali škodo, nastalo zaradi fizične ali virtualne dejavnosti, naprave ali postopka, ki jih poganja ta sistem umetne inteligence.

2. Upravljavaec ni odgovoren, če lahko dokaže, da je bila poškodba ali škoda povzročena brez njegove krivde, pri čemer se lahko opre na enega od naslednjih razlogov:

- (a) sistem umetne inteligence je bil aktiviran brez njegovega vedenja, čeprav je sprejel vse razumne in potrebne ukrepe, da bi aktiviranje brez njegovega nadzora preprečil, ali
- (b) pri izvedbi vseh naslednjih ukrepov je upošteval potrebno skrbnost: izbira ustreznega sistema umetne inteligence glede na nalogo ter znanje in spretnosti, pravilen zagon sistema umetne inteligence, spremljanje dejavnosti in vzdrževanje operativne zanesljivosti sistema z redno namestitvijo vseh razpoložljivih posodobitev.

Upravljavaec se ne more izogniti odgovornosti z utemeljitvijo, da je poškodba oziroma škoda

nastala zaradi avtonomne dejavnosti, naprave ali postopka, ki jih poganja njegov sistem umetne inteligence. Upravljavec ni odgovoren za poškodbo ali škodo, ki je nastala zaradi višje sile.

3. Če je poškodbo ali škodo povzročila tretja oseba, ki je posegla v sistem umetne inteligence in spremenila njegovo delovanje ali učinke, je upravljavec kljub temu odgovoren za plačilo odškodnine, če te tretje osebe ni mogoče izslediti ali je revna.

4. Na zahtevo upravljavca ali oškodovanca ima proizvajalec sistema umetne inteligence dolžnost sodelovati z njima, kolikor je to glede na zahtevek upravičeno, da se opredelijo odgovornosti.

Člen 9

Nacionalni predpisi o odškodninah in zastaralnih rokih

Kar zadeva zastaralne roke ter zneske in obseg odškodnine za zahtevke iz naslova civilne odgovornosti, vložene v skladu s členom 8(1), veljajo zakoni države članice, v kateri je nastala poškodba ali škoda.

Poglavje IV

Porazdelitev odgovornosti

Člen 10

Sokrivda

1. Če je poškodba ali škoda nastala zaradi fizične ali virtualne dejavnosti, naprave ali postopka, ki jih poganja sistem umetne inteligence, in hkrati zaradi ravnanja oškodovanca ali katere koli osebe, za katero je oškodovanec odgovoren, se obseg odgovornosti upravljavca na podlagi te uredbe ustrezno zmanjša. Upravljavec ni odgovoren, če sta oškodovanec ali oseba, za katero je oškodovanec odgovoren, izključno ali pretežno odgovorna za nastalo poškodbo ali škodo.

2. Upravljavec, ki se mu očita odgovornost, lahko uporabi podatke, ki jih je zbral sistem umetne inteligence, da v skladu z Uredbo (EU)2016/0679 in drugimi ustreznimi zakoni o varstvu podatkov dokaže sokrivdo oškodovanca. Te podatke lahko kot dokaz ali pojasnilo uporabi v odškodninskem zahtevku tudi oškodovanec.

Člen 11

Solidarna odgovornost

Če ima sistem umetne inteligence več kot enega upravljavca, so ti solidarno odgovorni. Če je upravljavec osrednjega sistema tudi proizvajalec sistema umetne inteligence, ta uredba prevlada nad direktivo o odgovornosti za proizvode. Če upravljavec zalednih storitev izpolnjuje pogoje tudi za proizvajalca, kot je določen v členu 3 direktive o odgovornosti za proizvode, zanj velja ta direktiva. Če je en sam upravljavec in je ta tudi proizvajalec sistema umetne inteligence, ta uredba prevlada nad direktivo o odgovornosti za proizvode.

Člen 12

Regresni zahtevek za odškodnino

1. Upravljavec nima pravice do regresnega zahtevka, razen če je bila oškodovancu, ki je upravičen do odškodnine v skladu s to uredbo, plačana celotna odškodnina.
2. Upravljavec, ki je v zvezi z oškodovancem solidarno odgovoren z drugimi upravljavci in je oškodovancu v celoti izplačal odškodnino v skladu s členom 4(1) ali 8(1), lahko od drugih upravljavcev izterja del odškodnine, ki je sorazmeren z njegovo odgovornostjo.

Deleži odgovornosti se določajo na podlagi ustreznih stopenj nadzora nad tveganjem, povezanim z obratovanjem in delovanjem in delovanjem sistema umetne inteligence. Če od solidarno odgovornega upravljavca ni mogoče izterjati sorazmernega deleža odškodnine, razliko krijejo ostali solidarno odgovorni upravljavci. Če solidarno odgovorni upravljavec oškodovancu izplača odškodnino in zahteva popravek predhodnih izplačil drugih odgovornih upravljavcev, se zahtevek oškodovanca zoper druge uporabnike prenese na tega upravljavca. Prenos terjatev se ne uveljavlja v škodo prvotnega zahtevka.

3. Če upravljavec sistema umetne inteligence z napako izplača oškodovancu celotno odškodnino v skladu s členom 4(1) ali 8(1), lahko v skladu z Direktivo 85/374/EGS in nacionalnimi določbami v zvezi z odgovornostjo za proizvode z napako vloži odškodninsko tožbo zoper proizvajalca sistema umetne inteligence z napako.

4. Če upravljavčev zavarovatelj oškodovancu izplača odškodnino v skladu s členom 4(1) ali 8(1), se morebitni zahtevki iz naslova civilne odgovornosti oškodovanca zoper drugo osebo za isto škodo prenesejo na upravljavčevega zavarovatelja do zneska, ki ga je izplačal oškodovancu.

Poglavje V

Končne določbe

Člen 13

Izvajanje prenosa pooblastila

1. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov je preneseno na Komisijo pod pogoji, določenimi v tem členu.
2. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov iz člena 4(2) se prenese na Komisijo za obdobje petih let od [datum začetka uporabe te uredbe].
3. Prenos pooblastila iz člena 4(2) lahko kadar koli prekliče Evropski parlament ali Svet. S sklepom o preklicu preneha veljati prenos pooblastila iz navedenega sklepa. Sklep začne učinkovati dan po objavi v Uradnem listu Evropske unije ali na poznejši dan, ki je določen v navedenem sklepu. Sklep ne vpliva na veljavnost že veljavnih delegiranih aktov.
4. Komisija se pred sprejetjem delegiranega akta posvetuje s stalnim tehničnim odborom za sisteme umetne inteligence z visokim tveganjem (TCRAI) v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje.

5. Komisija takoj po sprejetju delegiranega akta o njem sočasno uradno obvesti Evropski parlament in Svet.

6. Delegirani akt, sprejet na podlagi člena 4(2), začne veljati le, če mu Evropski parlament ali Svet v obdobju dveh mesecev od uradnega obvestila ne nasprotujeta ali če sta pred iztekom tega roka oba obvestila Komisijo, da mu ne bosta nasprotovala. Ta rok se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta podaljša za dva meseca.

Člen 14

Pregled

Komisija do 1. januarja 202X [3 let po datumu začetka uporabe te uredbe] in nato vsaka tri leta Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru predloži podrobno poročilo o pregledu te uredbe glede na nadaljnji razvoj umetne inteligence.

Pri pripravi poročila iz prvega pododstavka od držav članic zahteva ustrezne informacije v zvezi s sodno prakso, sodnimi poravnami in statističnimi podatki o nesrečah, kot so število nesreč, nastala škoda, za katere uporabe umetne inteligence je šlo in kakšne so bile odškodnine, ki so jih izplačale zavarovalnice, ter ocena števila zahtevkov, ki so jih posamično ali kolektivno vložili oškodovanci, ter časovni okviri, v katerih so bili obravnavani na sodišču.

Komisija poročilo po potrebi pospremi z zakonodajnimi predlogi, da odpravi pomanjkljivosti, ki jih je opredelila v poročilu..

Člen 15

Začetek veljavnosti

Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Uporablja se od 1. januarja 202X.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v državah članicah.

PRILOGA

OBRAZLOŽITEV

Pojem „odgovornost“ ima v vsakdanjem življenju pomembno dvojno vlogo: po eni strani zagotavlja, da ima oseba, ki je utrpela škodo, pravico zahtevati odškodnino od osebe, za katero se je izkazalo, da je zanjo odgovorna, po drugi strani pa zagotavlja ekonomske spodbude, da se prepreči povzročitev škode. Zato bi morali pri okviru odgovornosti, usmerjenem v prihodnost, skušati doseči ravnovesje med učinkovito zaščito morebitnih oškodovancev in zadostnim manevrskim prostorom za razvoj novih tehnologij, izdelkov ali storitev.

Zlasti na začetku življenjskega cikla novih proizvodov in storitev obstaja nekaj tveganja za uporabnika in tretje osebe, da nekaj ne bo pravilno delovalo. Poskusna faza pa je tudi ključni dejavnik tehničnega napredka, brez katerega večina tehnologije danes ne bi obstajala. Doslej so strogi evropski predpisi o varnosti proizvodov in odgovornosti več kot zadostovali za obravnavanje potencialno večjih tveganj novih tehnologij. Mnogi pa menijo, da varnost zdaj ogroža porast umetne inteligence. Ta tehnologija je posebna zaradi svoje nepreglednosti oziroma elementa, imenovanega „črna skrinjica“. Zaradi povezljivosti, odvisnosti od zunanjih podatkov, dovzetnosti za kršitve kibernetске varnosti in posebne avtonomije bi lahko bilo ob vključevanju sistemov umetne inteligence izredno drago ali celo nemogoče ugotoviti, kdo je imel nadzor oziroma katera koda ali podatek je pravzaprav povzročil škodljivo delovanje. Zato bi lahko imeli oškodovanci težave pri pridobivanju odškodnine.

Čeprav so sistemi umetne inteligence dejansko nov pravni izziv za našo obstoječo ureditev odgovornosti, se pogosto ne razlikujejo zelo od drugih tehnologij, ki včasih temeljijo na še naprednejši programski opremi. Delovanje sodobnih sistemov umetne inteligence je pogosto razmeroma banalno in so daleč od zavednih robotov, ki jih poznamo iz znanstvenofantastičnih filmov. Razprave o tem, da bi se sistemom umetne inteligence pripisala pravna osebnost, so torej zastarele. Izbira preišljenega pristopa k obravnavanju pravnih izzivov, ki jih prinašajo novi sistemi umetne inteligence, pomeni, da našega okvira odgovornosti ne bomo bistveno spremenili. Če je bila oseba oškodovana zaradi okvarjenega sistema umetne inteligence, bi se morala kot pravno sredstvo za uveljavljanje odškodnine od proizvajalca uporabljati direktiva o odgovornosti za proizvode. Če je škoda nastala zaradi poseganja tretje osebe, nudi (v večini primerov) zadostno raven varstva obstoječa zakonodaja glede krivdne odgovornosti v državah članicah. V skladu z načeli Unije za boljše pravno urejanje bi bilo treba vse potrebne zakonodajne prilagoditve v zvezi s proizvajalci in poseganjem tretjih oseb obravnavati v zadevnih pravnih okvirih.

V poročilu se sicer odraža zaupanje v obstoječo ureditev odgovornosti, navaja pa eno ključno odstopanje: ugotavlja, da je pravna vrzel v zvezi z odgovornostjo ponudnikov sistemov umetne inteligence. Čeprav te osebe odločajo o uporabi sistemov umetne inteligence, večinoma nadzirajo povezana tveganja in imajo korist od njihovega delovanja, številni odškodninski zahtevki zoper njih ne bi bili uspešni, ker oškodovanci ne bi mogli dokazati krivde ponudnika. Zlasti v primerih, ko je škoda nastala zaradi delovanja sistema umetne inteligence v javnem prostoru, potencialno ogromna skupina oškodovancev običajno ne bi imela pogodbenega razmerja s ponudnikom, tako da skoraj ne bi imela možnosti, da bi dobila odškodnino za nastalo škodo. Poročevalec predlaga dva različna pristopa za odpravo te pravne vrzeli glede na raven tveganja, ki jo ima sistem umetne inteligence:

(1) Sistemi umetne inteligence z visokim tveganjem: Ponudnik tega sistema je v podobnem položaju kot lastnik avtomobila ali hišnega ljubljénčka. Ima nadzor nad stvarjo, ki znatno ogroža javnost na naključen in povsem nepredvidljiv način. Zato bi morala za ponudnika, kot za lastnika avtomobila ali hišnega ljubljénčka, veljati ureditev objektivne odgovornosti, ta pa bi moral žrtvi izplačati odškodnino v določenem obsegu ter določeni znesek za morebitno škodo za njene pomembne pravno zaščitene pravice (življenje, zdravje, telesna celovitost, lastnina). V tem poročilu so opredeljena jasna merila, v skladu s katerimi lahko sistemi umetne inteligence veljajo za sisteme z visokim tveganjem, izčrpno pa so navedena v prilogi. Glede na hiter tehnični razvoj in razvoj trga ter strokovno znanje, ki je potrebno za ustrezen pregled sistemov umetne inteligence, bi morala biti Evropska komisija pooblaščená za spreminjanje priloge s sprejetjem delegiranih aktov. Novoustanovljeni stalni odbor, v katerega bi bili vključeni nacionalni strokovnjaki in deležniki, bi moral podpirati Komisijo pri pregledu sistemov umetne inteligence s potencialno visokim tveganjem.

(2) Drugi sistemi umetne inteligence: Za osebo, ki je utrpela škodo zaradi sistema umetne inteligence, ki ni naveden v prilogi, bi morala vseeno veljati domneva krivde ponudnika. Nacionalno pravo, ki ureja znesek in obseg odškodnine, ter zastaralni rok v primeru škode, povzročene zaradi sistema umetne inteligence, se še naprej uporabljata.

V vsakem predlogu nove zakonodaje je treba temeljito analizirati obstoječe zakone, da se prepreči podvajanje ali nasprotujoče si določbe. Na podlagi tega načela poročilo zajema le škodo za življenje, zdravje, telesno nedotakljivost in lastnino. Čeprav lahko sistemi umetne inteligence povzročijo znatno škodo za osebne pravice in druge pomembne pravno zaščitene interese, te kršitve veliko bolje obravnavajo obstoječe in prilagojene pravne določbe na teh področjih (npr. protidiskriminacijska zakonodaja ali zakonodaja o varstvu potrošnikov). Zato poročevalec ni vključil uporabe biometričnih podatkov ali tehnik za prepoznavanje obraza v sistemih umetne inteligence; nedovoljena uporaba na tem področju je že zajeta v posebnih zakonih o varstvu podatkov, kot je splošna uredba o varstvu podatkov. Kar zadeva nasprotujoče si nacionalne ureditve odgovornosti glede tega, ali za sistem umetne inteligence velja objektivna odgovornost, ali glede omejevalnega učinka pogodbenih dogovorov, v skladu s tem poročilom njegove določbe vedno prevladajo. Poleg tega želi doseči, da ponudnik oškodovancu zagotovi polno odškodnino, preden lahko morebitne odškodninske zahteve zoper proizvajalca vložijo druge osebe, ki niso oškodovane. Zaradi pravne varnosti po vsej Uniji bi morala za upravljavca zalednega sistema, ki ni zajet v tej uredbi, veljati enaka pravila glede odgovornosti kot za proizvajalca, izdelovalca in razvijalca.

Ker Evropska unija in njene države članice ne zahtevajo, da se njihovi okviri odgovornosti korenito spremenijo, nas sistemi umetne inteligence tudi ne bi smeli oddaljiti od tradicionalnih sistemov zavarovanja. Z odškodninskimi mehanizmi, ki se financirajo z javnimi sredstvi, se ni mogoče odzvati na porast umetne inteligence. Ti odškodninski mehanizmi bi samo nepotrebno finančno obremenili davkoplačevalce. Čeprav ni kakovostnih podatkov o preteklih zahtevkih, ki bi vključevali sisteme umetne inteligence, evropske zavarovalnice vzporedno z razvojem tehnologije že razvijajo nove proizvode za posamezna področja in kritja. Če je potrebna nova vrsta kritja, bo zavarovalniški trg našel ustrezno rešitev. Napačno bi bilo verjeti hipotetičnim scenarijem, s katerimi se lobira za dodatne javne sisteme. Če bi se zgodilo nekaj, kar bi povzročilo množično oškodovanje, na primer obsežen teroristični napad, bi lahko države članice vzpostavile posebne odškodninske sklade za

omejeno časovno obdobje, kot se je že dogajalo. Zato se v tem poročilu zahteva samo, da imajo ponudniki sistemov umetne inteligence z visoko stopnjo tveganja ustrezno zavarovanje odgovornosti (primerljivo z obveznostjo iz direktive o avtomobilskem zavarovanju), ki pokriva zneske in obseg odškodnine, določene s to uredbo. Poročevalec je prepričan, da bo zavarovalniški trg prilagodil obstoječe zavarovalne police ali ponudil različne nove proizvode, ki ločeno pokrivajo različne vrste sistemov umetne inteligence v različnih sektorjih.

Verjame, da se bo z ozkim, a jasnim pristopom glede pravil o odgovornosti za ponudnike sistemov umetne inteligence doseglo ravnovesje med učinkovito zaščito družbe in omogočanjem nadaljnjih inovacij na področju te zanimive tehnologije. Prepogosto se izpostavljajo le tveganja umetne inteligence. Seveda je vse sisteme umetne inteligence mogoče uporabiti za slabe stvari, toda ali res želimo zaradi slabih plati, ki jih imajo vse tehnologije: od mobilnih telefonov do jedrske energije, omejiti njihovo splošno uporabo? Ali želimo zamuditi priložnost, da bi sisteme umetne inteligence uporabili v boju proti podnebnim spremembam, za izboljšanje sistema zdravstvenega varstva ali boljše vključevanje invalidov? V poročilu se močno priporoča, naj se osredotočimo na izkoriščanje pozitivnih učinkov sistemov umetne inteligence, hkrati pa vzpostavimo zanesljive zaščitne ukrepe. Zato bi morali biti vsi novi zakoni o umetni inteligenci napisani v obliki uredb. Ker je za digitalno okolje značilna hitra čezmejna dinamika, je treba evropski enotni digitalni trg v celoti uskladiti, da bi ujeli svetovno digitalno konkurenco.

Ključno je poudariti, da bi morale biti politične razprave o tej uredbi usklajene s potrebnim pregledom direktive o odgovornosti za proizvode. Uvedba nove ureditve odgovornosti za ponudnike sistemov umetne inteligence zahteva tesno usklajevanje pogajanj o tej uredbi in revizije direktive o odgovornosti za proizvode z vidika vsebine in pristopa, tako da bosta skupaj tvorili skladen okvir odgovornosti za sisteme umetne inteligence, v katerem bi se pri tveganju v zvezi z odgovornostjo upoštevali interesi proizvajalca, ponudnika in oškodovanca. Zato se zdi, da je treba v vseh zakonodajnih pobudah prilagoditi in uskladiti opredelitve pojmov sistem umetne inteligence, ponudnik, proizvajalec, razvijalec, napaka, proizvod in storitev.

Nenazadnje bi se morali politični akterji zavedati, da se tehnološki napredek med njihovimi zakonodajnimi pogajanjmi ne ustavi. Če resnično želimo ostati v koraku z digitalizacijo, ohraniti digitalno suverenost in igrati pomembno vlogo v digitalni dobi, morajo evropske institucije poslati jasno politično sporočilo uspešni industriji in pametnim raziskovalcem, ki se ukvarjajo z novimi sistemi umetne inteligence. Dokler se zakonodajni odziv na porast umetne inteligence ne uzakoni, bi morali imeti industrija in raziskovalci možnost, da se ukvarjajo z inovacijami v skladu s sedanjimi pravili, prav tako pa bi morali imeti možnost izkoristiti petletno prehodno obdobje. Brez varnega načrtovanja bo Evropa zamudila številne nove zanimive tehnologije, proizvode ali storitve.

7.7.2020

MNENJE ODBORA ZA NOTRANJI TRG IN VARSTVO POTROŠNIKOV

za Odbor za pravne zadeve

o ureditvi civilne odgovornosti za področje umetne inteligence
(2020/2014(INL))

Pripravljalnica mnenja: Svenja Hahn

(Pobuda – člen 47 Poslovnika)

POBUDE

Odbor za notranji trg in varstvo potrošnikov poziva Odbor za pravne zadeve kot pristojni odbor:

- naj v predlog resolucije vključi naslednje pobude:
 - A. ker bo imela uporaba novih digitalnih tehnologij, kot so umetna inteligenca, internet stvari in storitev ter robotika, še naprej vse pomembnejšo vlogo v našem vsakdanjem življenju;
 - B. ker lahko nove digitalne tehnologije prispevajo k razvoju inovacij v številnih sektorjih, inovativni proizvodi in storitve pa so koristni za potrošnike, optimizacija zmogljivosti in večja konkurenčnost koristita zlasti mikro, malim in srednjim podjetjem, izboljšane, bolj vključujoče in individualizirane javne storitve pa so dobre za javno upravo;
 - C. ker bi lahko uporaba, uvedba in razvoj aplikacij umetne inteligence in drugih novih digitalnih tehnologij predstavljala tudi tveganje in izzive za obstoječi okvir odgovornosti za proizvode, ki morda ne ustreza tem novim aplikacijam, kar bi lahko spodbopalo zaupanje in varstvo potrošnikov;
 - D. ker sta varnost proizvodov in odgovornost zanje mehanizma, ki se dopolnjujeta in sledita istemu cilju politike delujočega enotnega trga za blago in storitve, v tem mnenju pa so predlogi možnih prilagoditev okvira odgovornosti Unije zaradi vse večjega pomena novih digitalnih tehnologij;
 - E. ker zanesljivi mehanizmi odgovornosti, s pomočjo katerih se odpravljajo škoda in poškodbe, prispevajo k boljšemu varstvu državljanov in potrošnikov pred škodo in poškodbami, ustvarjanju zaupanja v nove tehnologije, hkrati pa zlasti mikro, malim in srednjim podjetjem zagotavljajo pravno varnost in jim omogočajo inovacije;
 - F. ker bi morale teoretične koristi umetne inteligence tudi učinkovito prispevati k blaginji

in razvoju, da bi bila umetna inteligenca bolje sprejeta;

- G. ker bi bilo treba kot podlago za prihodnjo evropsko zakonodajo upoštevati poročilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru o vprašanjih varnosti in odgovornosti, ki jih sprožajo umetna inteligenca, internet stvari in robotika¹, in Belo knjige o umetni inteligenci – evropski pristop k odličnosti in zaupanju²;
1. pozdravlja namen Komisije, da pravni okvir Unije prilagodi novemu tehnološkemu napredku, uvajanju in uporabi umetne inteligence ter drugih novih digitalnih tehnologij, s tem poskrbi za visoko raven varstva potrošnikov pred škodo in poškodbami, ki jih povzročajo nove tehnologije, ki temeljijo na umetni inteligenci, robotiki in sorodnih tehnologijah, hkrati pa ohrani ravnovesje med ciljem digitalizacije industrijskih in potrošniških izdelkov in podpiranjem tehnoloških inovacij;
 2. poziva Komisijo, naj obstoječi okvir odgovornosti, zlasti Direktivo Sveta 85/374/EGS³ (direktiva o odgovornosti za proizvode), prilagodi digitalnemu svetu;
 3. poziva Komisijo, naj pregleda in po potrebi spremeni direktivo o odgovornosti za proizvode, tako da upošteva izzive, ki jih prinašajo nove digitalne tehnologije, kot so umetna inteligenca, internet stvari ali robotika, s čimer bo na visoki ravni učinkovito zaščitila potrošnike ter zagotovila pravno varnost za potrošnike in podjetja, hkrati pa preprečila visoke stroške in tveganja za mala in srednja ter zagonska podjetja;
 4. poudarja, da bi morala biti vsaka posodobitev okvira odgovornosti za proizvode usklajena s posodobitvijo Direktive 2001/95/ES Evropskega parlamenta in Sveta⁴ (direktiva o varnosti proizvodov), da se zagotovi, da bodo sistemi umetne inteligence vključevali načelo vgrajene varnosti in zaščite;
 5. poudarja, da bi si bilo treba z vsako spremembo obstoječega okvira odgovornosti prizadevati za dodatno harmonizacijo predpisov o odgovornosti in varstvu potrošnikov, da bi zagotovili enake pogoje in se izognili neenakostim pri varstvu potrošnikov in razdrobljenosti enotnega trga;
 6. poziva Komisijo, naj oceni, ali bi lahko uredba o splošni odgovornosti za proizvode prispevala k temu cilju; vendar poudarja, da se morajo predpisi Unije omejevati na jasno opredeljene težave, za katere obstajajo izvedljive rešitve, in puščati prostor nadaljnjemu tehnološkemu razvoju, vključno z napredkom na podlagi proste in odprtokodne programske opreme; poudarja, da bi morali pri tem polno spoštovati veljavno zakonodajo, vključno z Direktivo (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta⁵;
 7. poziva Komisijo, naj posodobi okvir odgovornosti za proizvode, ob upoštevanju

¹ COM(2020)0064.

² COM(2020)0065.

³ Direktiva Sveta 85/374/EGS z dne 25. julija 1985 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z odgovornostjo za proizvode z napako (UL L 210, 7.8.1985, str. 29).

⁴ Direktiva 2001/95/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. decembra 2001 o splošni varnosti proizvodov (UL L 11, 15.1.2002, str. 4)

⁵ Direktiva (EU) 2019/790 ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu (UL L 130, 17.5.2019, str. 92)

posebnih izzivov, ki jih digitalizacija prinaša za pravo odgovornosti; meni, da se lahko pojavijo izzivi, na primer zaradi medsebojne povezanosti proizvodov, njihove odvisnosti od podatkov ali občutljivosti na kibernetiska varnostna tveganja;

8. poudarja, da je treba upoštevati predvsem postopke v aplikacijah umetne inteligence, ki so slabše dokumentirani ali se lahko pojavijo samodejno po tem, ko je bil proizvod dan na trg;
9. poziva Komisijo, naj pojasni opredelitev proizvodov iz direktive o odgovornosti za proizvode, in sicer tako, da določi, ali digitalne vsebine in digitalne storitve sodijo na njeno področje delovanja, ter naj razmisli o prilagoditvi pojmov, „proizvajalec“, „škoda“ in „napaka“; poudarja, da je treba pri tem upoštevati pravni red potrošnikov, zlasti sedanjo Direktivo (EU) 2019/770 Evropskega parlamenta in Sveta⁶ (direktivo o digitalnih vsebinah) in Direktivo (EU) Evropskega parlamenta in Sveta⁷ (direktivo o prodaji blaga);
10. priporoča, da se umetna inteligenca ne prizna kot pravna oseba; poziva Komisijo, naj preuči tudi, ali je treba spremeniti okvir odgovornosti za proizvode, da bi učinkovito zaščitili oškodovance in jim izplačali odškodnino v zvezi s proizvodi, ki se kupijo v svežnju s povezanimi storitvami, in naj šteje načeli vgrajene zasebnosti in vgrajene varnosti za razumni pričakovanji potrošnikov v zvezi z digitalnimi proizvodi;
11. poudarja, da spletne tržnice, ki delujejo kot uvozniki ali dobavitelji izdelkov, ki se prodajajo na spletu v dobavni verigi, spadajo pod direktivo o odgovornosti za proizvode in so zato odgovorne za škodo, ki jo povzroči napaka v izdelku, ki so ga prodali, razen če delujejo kot dobavitelji in se v skladu z ustreznimi določbami te direktive ugotovi, kdo je proizvajalec;
12. poziva Komisijo, naj ob pozornem usklajevanju z ustreznimi morebitnimi prilagoditvami okvira Unije za varnost oceni, ali pojem časa, ko je bil proizvod dan v obtok, ustreza svojemu namenu tudi za nove digitalne tehnologije in ali bi lahko odgovornost proizvajalca preseгла ta pojem, če se upošteva, da se lahko proizvodi umetne inteligence spremenijo ali prilagodijo pod proizvajalčevim nadzorom tudi potem, ko se dajo na trg, kar bi lahko povzročilo napake in škodo;
13. poudarja pomen zagotavljanja pravične in učinkovite razporeditve odgovornosti v verigi trgovinskih poslov, da se odgovornost pripiše na najprimernejši način; poudarja, da bi lahko bilo zaradi kompleksnosti, povezljivosti in nepreglednosti proizvodov, ki temeljijo na umetni inteligenci, in novih tehnologij potrošnikom težko dokazati, katera napaka na proizvodu je povzročila škodo, saj ni mogoče domnevati, da imajo potrošniki potrebne informacije in specifično tehnično znanje;
14. zato poudarja, kako pomembno je, da se potrošnikom, ki so utrpeli škodo ali katerih lastnina je bila poškodovana, omogoči, da dokažejo, da je napaka na proizvodu povzročila škodo, tudi če bo vključena programska oprema tretje stranke ali bo vzrok za

⁶ Direktiva (EU) 2019/770 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2019 o nekaterih vidikih pogodb o dobavi digitalne vsebine in digitalnih storitev (UL L 136, 22.5.2019, str. 1)

⁷ Direktiva (EU) 2019/771 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2019 o nekaterih vidikih pogodb za prodajo blaga, spremembi Uredbe (EU) 2017/2394 in Direktive 2009/22/ES ter razveljavitvi Direktive 1999/44/EC (UL L 136, 22.5.2019, str. 28)

napako težko izslediti, na primer kadar so proizvodi del zapletenega povezanega okolja interneta stvari;

15. poziva Komisijo, naj v jasno opredeljenih primerih in po ustrezni oceni obrne pravila, ki veljajo za dokazno breme, za škodo, ki jo povzročijo nove digitalne tehnologije, da bi okrepila položaj potrošnikov, ki so utrpeli škodo ali katerih lastnina je bila poškodovana, zaščiti njihove pravice, hkrati pa prepreči zlorabo in zagotovi pravno varnost za podjetja in pravičnost ter da ublaži informacijsko neravnovesje, ki otežuje položaj oškodovanih strank;
16. poziva Komisijo, naj oceni možnost uvedbe obveznosti za proizvajalce novih digitalnih tehnologij, da svoje izdelke opremijo s sredstvi za beleženje informacij o delovanju tehnologije v skladu z veljavnimi določbami o varstvu podatkov in pravili o varovanju poslovnih skrivnosti, pri čemer naj med drugim upošteva verjetnost, da se pojavi nevarnost zaradi tehnologije, ali je taka dajatev ustrezna in sorazmerna ter ali je tehnično izvedljiva in kakšni bi bili stroški; meni, da bi neizpolnjevanje te obveznosti ali nepripravljenost, da se žrtvi omogoči razumen dostop do teh informacij, sprožila izpodbojno domnevo o odgovornosti proizvajalca;
17. poudarja, da je v okviru obstoječega okvira odgovornosti potreben pristop k umetni inteligenci, ki temelji na tveganju in upošteva različne ravni tveganja za potrošnike v posameznih sektorjih in za različne vrste uporabe umetne inteligence; poudarja, da bi moral tak pristop, ki bi lahko zajemal več stopenj tveganja, temeljiti na jasnih merilih in primerni opredelitvi velikega tveganja ter zagotavljati pravno varnost;
18. nadalje meni, da bi morali tisti, ki so vključeni v različne faze razvoja, uvajanja in uporabe sistemov umetne inteligence, odgovarjati sorazmerno s svojo pristojnostjo v notranjih odnosih; poudarja pa, da bi bilo treba v odnosu do strani, ki je utrpela škodo ali katere lastnina je bila poškodovana, jamčiti za solidarno odgovornost vseh različnih akterjev; predlaga, da se izboljša sledljivost proizvodov, na primer z uporabo tehnologij distribuirane knjige transakcij, kot je blokovna veriga, da bi bolje opredelili, kateri so vključeni v različne faze;
19. poudarja, da so razložljivost, razumljivost in sledljivost sistemov umetne inteligence ključnega pomena za zagotovitev, da mehanizmi odgovornosti omogočajo ustrezno, učinkovito in pravično dodelitev odgovornosti;
20. poziva Komisijo, naj skrbno oceni uvedbo ločene, dopolnjujoče ureditve objektivne odgovornosti za sisteme umetne inteligence, pri katerih je tveganje, da bodo naključno in nepredvidljivo poškodovali eno ali več oseb ali njihovo lastnino ali jim povzročili škodo, veliko, pri tem pa med drugim upošteva verjetni učinek na varstvo državljanov in potrošnikov pred škodo, zmogljivost zlasti malih in srednjih podjetij za inovacije, skladnost okvira Unije za varnost in odgovornost ter načela o subsidiarnosti in sorazmernosti; meni, da bi moral sistem zagotavljati, da se žrtvam izplača dejanska odškodnina za škodo, ki so jo povzročili sistemi umetne inteligence;
21. poziva Komisijo, naj predlaga konkretne ukrepe, kot je register primerov odgovornosti za proizvode, da poveča preglednost in spremlja proizvode z napako, ki krožijo v EU; poudarja, da je bistveno zagotoviti visoko raven varstva potrošnikov v zvezi s proizvodi, ki se lahko kupijo, in visoko stopnjo obveščenosti o njih.

INFORMACIJE O SPREJETJU V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

Datum sprejetja	7.7.2020
Izid končnega glasovanja	+: 39 -: 0 0: 5
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Alex Agius Saliba, Andrus Ansip, Alessandra Basso, Brando Benifei, Adam Bielan, Hynek Blaško, Biljana Borzan, Vlad-Marius Botoș, Markus Buchheit, Dita Charanzová, Deirdre Clune, David Cormand, Petra De Sutter, Carlo Fidanza, Evelyne Gebhardt, Alexandra Geese, Sandro Gozi, Maria Grapini, Svenja Hahn, Virginie Joron, Eugen Jurzyca, Arba Kokalari, Marcel Kolaja, Kateřina Konečná, Andrej Kovačev (Andrey Kovatchev), Jean-Lin Lacapelle, Maria-Manuel Leitão-Marques, Adriana Maldonado López, Antonius Manders, Beata Mazurek, Leszek Miller, Kris Peeters, Anne-Sophie Pelletier, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Tomislav Sokol, Ivan Štefanec, Kim Van Sparrentak, Marion Walsmann, Marco Zullo
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Pascal Arimont, Maria da Graça Carvalho, Edina Tóth, Stéphanie Yon-Courtin

**POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU
V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE**

39	+
PPE	Pascal Arimont, Maria da Graça Carvalho, Deirdre Clune, Arba Kokalari, Andrej Kovačev (Andrey Kovatchev), Antonius Manders, Kris Peeters, Andreas Schwab, Tomislav Sokol, Ivan Štefanec, Edina Tóth, Marion Walsmann
S&D	Alex Agius Saliba, Brando Benifei, Biljana Borzan, Evelyne Gebhardt, Maria Grapini, Maria-Manuel Leitão-Marques, Adriana Maldonado López, Leszek Miller, Christel Schaldemose
RENEW	Andrus Ansip, Vlad-Marius Botoș, Dita Charanzová, Sandro Gozi, Svenja Hahn, Stéphanie Yon-Courtin
ID	Alessandra Basso
VERTS/ALE	David Cormand, Petra De Sutter, Alexandra Geese, Marcel Kolaja, Kim Van Sparrentak
ECR	Adam Bielan, Carlo Fidanza, Beata Mazurek
GUE/NGL	Kateřina Konečná, Anne-Sophie Pelletier
NI	Marco Zullo

0	-

5	0
ID	Hynek Blaško, Markus Buchheit, Virginie Joron, Jean-Lin Lacapelle
ECR	Eugen Jurzyca

Uporabljeni znaki:

+ : za

- : proti

0 : vzdržani

15.7.2020

MNENJE ODBORA ZA PROMET IN TURIZEM

za Odbor za pravne zadeve

s priporočili Komisiji o sistemu civilne odgovornosti za umetno inteligenco (2020/2014(INL))

Pripravljaljka mnenja: Cláudia Monteiro de Aguiar

(Pobuda – člen 47 Poslovnika)

POBUDE

Odbor za promet in turizem poziva Odbor za pravne zadeve kot pristojni odbor, naj v predlog resolucije vključi naslednje pobude:

- ob upoštevanju člena 225 Pogodbe o delovanju Evropske unije,
 - ob upoštevanju Direktive 85/374/EGS¹,
 - ob upoštevanju člena 56 Poslovnika,
- A. ker bi lahko umetna inteligenca in druge nove digitalne tehnologije izboljšale naše družbe in gospodarstva; ker vseeno ni mogoče popolnoma izključiti možnosti škode, poškodb ali smrti kot posledice delovanja teh tehnologij;
- B. ker se v različnih prometnih sektorjih uporablja veliko različnih oblik avtomatizacije in umetne inteligence; ker umetna inteligenca vključuje številne vrste tehnologij, kot so avtonomna vozila, brezpilotni zrakoplovi in pametne rešitve za upravljanje prometa;
- C. ker okvir civilne odgovornosti v Uniji dopolnjujejo nacionalni sistemi odgovornosti in bi morali odražati zapletenost novih tehnologij, da bi zagotovili najvišjo raven zaščite in hkrati podpirali tehnološke inovacije; ker Unija nima harmoniziranega sistema civilne odgovornosti za proizvode umetne inteligence; ker bi moralo biti spodbujanje uvedbe in uveljavitve umetne inteligence v Evropi glavna prednostna naloga Unije in temeljni cilj za razvoj okvira odgovornosti, povezanega s proizvodi umetne inteligence; ker podatki kažejo, da do 90 odstotkov prometnih nesreč vsaj deloma povzroči človeška napaka; ker bi se moral za avtonomna vozila uporabljati etični okvir; ker lahko uvedba takšnega okvira prepreči napake pri strojnem odločanju in algoritmih, vendar je potrebna usklajena ureditev odgovornosti, da se zagotovi popolna odškodnina za vso škodo, ki jo povzročijo

¹ Direktiva Sveta 85/374/EGS z dne 25. julija 1985 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi z odgovornostjo za proizvode z napako (UL L 210, 7.8.1985, str. 29).

sistemi umetne inteligence;

- D. ker bi morali zakonodaja Unije in nacionalna zakonodaja zagotavljati visoko varnost proizvodov in storitev ter skrbno upravljanje sistema, tako vnaprej kot tudi v vsem njihovem življenjskem ciklu, hkrati pa bi morali olajšati izplačilo odškodnine oškodovanim po dogodku; ker bi moral tehnološki razvoj na področju umetne inteligence ostati osredotočen na človeka, izdelki in aplikacije, ki uporabljajo umetno inteligenco, pa bi morali spodbujati človeški razvoj in dobro kakovost življenja;
1. poudarja, da se lahko umetna inteligenca uporablja v vozilih, prometni infrastrukturi in načinih prevoza na različnih ravneh in da pomembno vpliva na stopnjo avtonomije sistema, ki sega od popolnega nadzora voznika do popolne avtonomije, in da se z večjo stopnjo avtonomije avtomatiziranih sistemov vožnje civilna odgovornost posledično pomika od voznika k drugim subjektom; poziva k jasnim opredelitvam Unije za vse vrste vozil in infrastrukture, ki uporabljajo programsko opremo na podlagi umetne inteligence, ter k ustrezni razvrstitvi tveganj, s čimer bi podprli mehanizem odgovornosti pri pojasnjevanju vprašanj, povezanih z odgovornostjo, da bi zagotovili karseda visoke standarde varnosti in zaščite, pri čemer je treba poudariti, da je varnost bistvenega pomena v prometnem sektorju in da bi jo lahko opisali kot eno plat kovanca, odgovornost pa kot drugo;
 2. želi spomniti, da prometni sektor že desetletja vključuje tehnologije umetne inteligence v svoje delovanje, zlasti z avtomatizacijo upravljanja vlakov, tudi v mestih, kjer so popolnoma avtomatizirani sistemi brez voznika povečali razpoložljivost sistema, zmogljivost omrežja in operativno učinkovitost;
 3. poudarja, da lahko avtomatizirane funkcije srednje- in dolgoročno prinesejo znatne izboljšave na področju varnosti, pa tudi nezaželene posledice, na primer v zvezi s kibernetiko varnostjo, varstvom podatkov; ugotavlja, da bi bilo mogoče umetno inteligenco uporabiti tudi za načrtovanje in vodenje logističnih verig ter za povečanje učinkovitosti, odpornosti, zanesljivosti, trajnosti, interoperabilnosti in prožnosti, ter da ima ogromen potencial za invalide in osebe z omejeno mobilnostjo, čeprav soobstoj različnih ravni avtomatizacije predstavlja izziv; poudarja, da je za zagotavljanje varnosti invalidov in oseb z omejene mobilnostjo potreben povečan nadzor v skladu z ureditvijo Unije glede civilne odgovornosti za proizvode umetne inteligence;
 4. poudarja, da je treba jasno opredeliti delitev odgovornosti med razvijalci programske opreme, proizvajalci različnih sestavnih delov, ponudniki storitev in podatkov, upravljavci in končnimi uporabniki, da bo zagotovili najboljšo možno varnost proizvodov in spoštovanje pravic potrošnikov; poudarja, da je treba uvesti ustrezno razporeditev tveganj, ki izhajajo iz novih digitalnih interakcij med infrastrukturo in vozili, in uporabiti sistem pravične odgovornosti za operativne napake programske opreme, okvare omrežja in tveganja, povezana s programskimi izbirami, ki trenutno niso ustrezno pokrite;
 5. poudarja, da bo pri aplikacijah z umetno inteligenco v sektorju prometa, ki imajo poseben profil z visokim tveganjem, potreben pristop, ki bo temeljil na tveganju, odvisnem od ravni avtomatizacije in samoučenja sistema; poudarja, da so potrebne pravne zahteve za aplikacije umetne inteligence z visokim tveganjem; vendar ugotavlja, da ta pristop ne bi smel temeljiti na vnaprejšnji opredelitvi nekaterih sektorjev, kot na primer prometa, kot sektorjev, v katerih se uporablja umetna inteligenca z visokim tveganjem, ampak na

ocenah za posamezno področje, ki bodo nevtralne s tehnološkega vidika; poudarja, da je treba te zahteve harmonizirati v vsej Uniji, da bi zagotovili najvišjo raven varnosti proizvodov in čim manjšo raven tveganja za uporabnike sistemov umetne inteligence, in temeljno vlogo, ki jo ima načelo previdnosti, zapisano v členu 191 PDEU, pri analizi in obvladovanju tveganj; poziva k ustreznemu odzivu na potrebo po ustreznem pristopu k varstvu podatkov in obravnavi tveganj, povezanih s hekanjem in kibernetiko kriminaliteto;

6. ugotavlja, da v skladu z veljavnimi predpisi o varnosti proizvodov odgovornost nosi proizvajalec, razen če ni dokazano drugače, pri čemer dokazno breme nosi proizvajalec in/ali razvijalec; poudarja, da bi morali to načelo uporabiti tudi za proizvode umetne inteligence; priporoča, da je v primerih, kjer je dokazano, da upravljavec in/ali razvijalec ni odgovoren, upravljavec, ki ima višjo stopnjo nadzora kot lastnik ali uporabnik dejanskega proizvoda ali storitve, opremljene z umetno inteligenco, najprimernejši za obvladovanje tveganj in bi se zato moralo dokazno breme prenesti na upravljavca; ugotavlja, da bi moral obveznost prevzeti subjekt, ki je v najboljšem položaju za obvladovanje tveganja; poudarja, da je temeljno načelo za razvoj storitev umetne inteligence v prometu privolitev potrošnika; poziva Komisijo, naj zagotovi sredstva za certifikacijo teh storitev; ugotavlja, da bo za zaščito državljanov in podjetij Unije, ki uporabljajo tehnologije umetne inteligence, treba upoštevati odgovornost različnih udeleženih strani, ne glede na to, ali imajo te organizacije sedež v Uniji ali ne (ekstrateritorialnost);
7. poudarja, da je treba zagotoviti najmanj enako raven varnosti proizvodov kot pri obstoječih proizvodih, pri čemer je treba upoštevati vizijo Unije brez smrtnih žrtev v cestnem prometu, da bi olajšali popravilo škode žrtvam nesreč in se s tem izognili povečanju stroškov pravnega postopka in za preprečevanje pravne negotovosti, zlasti za podjetja, ki tržijo svoje proizvode v Uniji in po svetu; v zvezi s poudarja, da je treba oškodovanim hitro izplačati odškodnino, ne glede na verigo odgovornosti;
8. meni, da bi morale ne glede na stopnjo avtomatizacije in vključitve umetne inteligence v prometne sisteme in vozila, končno odgovornost vedno nositi fizične ali pravne osebe, da bi zagotovili pravno varnost ter spodbujali naložbe in ustrezno uporabo tehnologije;
9. poudarja, da je treba zagotoviti, da bodo vozniki ustrezno usposobljeni in se bodo vedno popolnoma zavedali ravni avtomatizacije vozila in svoje ravni odgovornosti in da bi morali biti obveščeni o sistemih umetne inteligence v svojih vozilih in o omejitvah teh sistemov, kot so aktivacija, izključitev in okvara: poleg tega bi morale funkcije v vozilu redno opominjati voznika, da je odgovoren za spremljanje stanja vozila, in ga jasno opozoriti, da bodo sistemi umetne inteligence kmalu dosegli svojo mejo; poudarja, da vozniki ne morejo biti odgovorni, če se ugotovi, da so uporabljali popolnoma avtomatizirane sisteme vožnje v skladu z zakonom;
10. ugotavlja, da je treba uvesti tehnologijo za snemanje dogodkov, ki bi se uporabila v primerih hudih nesreč, pri čemer je treba v celoti spoštovati zakonodajo o varstvu podatkov in zasebnosti, in omogoča, da se najde odgovorna fizična ali pravna oseba; poudarja, da bo imelo shranjevanje in deljenje podatkov ter upravljanje pomembno vlogo pri uporabi umetne inteligence na področju mobilnosti in da teh snemalnikov ne bi smeli v nobenih okoliščinah uporabljati kot stalnih sistemov sledenja; poziva k dodatnim raziskavam in razvoju, tako javnim kot zasebnim, ter k več testiranjem, da bi povečali

varnost proizvodov in s tem tudi varnost prometa, pa tudi da bi zagotovili konkretne podatke za nadaljnji razvoj; meni, da je potrebna najsodobnejša osnovna infrastruktura, inteligenten prometni sistem, ki deluje na podlagi posodobljenih, jasnih in preglednih podatkov, da bi incidente omejili na minimum;

11. poziva k nadaljnji analizi potrebe po prilagoditvi Direktive 2006/126/ES Evropskega parlamenta in Sveta² in Direktive 2009/103/ES Evropskega parlamenta in Sveta³ zaradi avtomatiziranih funkcij vozil; poziva Komisijo, naj izvaja redne ocene evropskega regulativnega okvira za področje prometa, da se bo lahko odzvala na izzive glede varnosti in odgovornosti pri vključevanju tehnologij umetne inteligence; prav tako poziva Komisijo, naj preuči možnost, da bi v zakonodajo Unije o varnosti proizvodov vključila zahteve glede tveganj, ki jih napačni podatki pomenijo za varnost;
12. poudarja, da je treba skrbno zasnovati sisteme odgovornosti v primeru nesreče ali kršitve prometne zakonodaje za vsako stopnjo avtomatizacije in vključitve umetne inteligence ter da jih je treba na jasn način sporočiti uporabnikom, da se bo zagotovil nemoten prehod s popolne odgovornosti voznika na popolno odgovornost proizvajalca in upravljavca;
13. ugotavlja, da je stopnja vključitve sistemov brez osebja v prometna omrežja, in sicer avtomatiziranih vozil v kopensko infrastrukturo in sistemov brezpilotnega zrakoplova v zračni prostor, odvisna od številnih različnih sporočil in razmer ter morebitnih tveganj in ovir; ugotavlja, da bo takšna porast uporabe, zlasti v mestih, stalno preizkušala veljavni sistem civilne odgovornosti, zato poziva k rednemu posodabljanju digitalnih zemljevidov, sistemov za nadzor prometa in pravil o izmenjavi podatkov, ki bodo nudili obvezen sklop minimalnih informacij in navodil za uporabo proizvodov, opremljenih z umetno inteligenco in o cestnem omrežju, in k ustreznemu razvoju in uvajanju sistema U-space; meni, da bi morala biti osredotočenost na človeka osnova za vse posodobitve in razvoj regulativnega okvira v zvezi z avtomatizacijo prometa in vključevanjem umetne inteligence vanj;
14. poziva Komisijo, naj predstavi smernice, da bi se izognili razdrobljenim regulativnim pristopom na nacionalni ravni, pri tem pa naj upošteva Direktivo 85/374/EGS in obstoječe nacionalne ureditve odgovornosti; poudarja, da Unija potrebuje okvir civilne odgovornosti in da bi bila razdrobljenost tega področja izredno škodljiva za razvoj takšnih tehnologij, za konkurenčnost podjetij Unije, zlasti malih in srednjih podjetij, in bi ogrožala pravno gotovost in varnost ter ovirala hitro izplačilo odškodnine oškodovanim; ugotavlja, da bi moral obveznost prevzeti subjekt, ki je v najboljšem položaju za obvladovanje tveganja, po opravljenem ustreznem sodnem postopku;

² Direktiva 2006/126/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o voznških dovoljenjih (UL L 403, 30.12.2006, str. 18).

³ Direktiva 2009/103/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in o izvajanju obveznosti zavarovanja takšne odgovornosti (UL L 263, 7.10.2009, str. 11).

INFORMACIJE O SPREJETJU V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE

Datum sprejetja	14.7.2020
Izid končnega glasovanja	+: 49 -: 0 0: 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Magdalena Adamowicz, Andris Ameriks, José Ramón Bauzá Díaz, Izaskun Bilbao Barandica, Marco Campomenosi, Ciarán Cuffe, Jakop G. Dalunde, Johan Danielsson, Andor Deli, Karima Delli, Anna Deparnay-Grunenberg, Ismail Ertug, Gheorghe Falcă, Giuseppe Ferrandino, Mario Furore, Søren Gade, Isabel García Muñoz, Jens Gieseke, Elsi Katainen, Kateřina Konečná, Elena Kundura (Elena Kountoura), Julie Lechanteux, Bogusław Liberadzki, Benoît Lutgen, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Marian-Jean Marinescu, Tilly Metz, Giuseppe Milazzo, Cláudia Monteiro de Aguiar, Caroline Nagtegaal, Jan-Christoph Oetjen, Philippe Olivier, Rovana Plumb, Dominique Riquet, Dorien Rookmaker, Massimiliano Salini, Barbara Thaler, István Ujhelyi, Elisavet Vozemberg-Vrionidi (Elissavet Vozemberg-Vrionidi), Lucia Vuolo, Roberts Zīle, Kosma Złotowski
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Leila Chaibi, Angel Džambazki (Angel Dzhambazki), Markus Ferber, Carlo Fidanza, Maria Grapini, Roman Haider, Alessandra Moretti

**POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU
V ODBORU, ZAPROŠENEM ZA MNENJE**

49	+
ECR	Angel Džambazki (Angel Dzhambazki), Carlo Fidanza, Roberts Ziļe, Kosma Złotowski
GUE/NGL	Leila Chaibi, Kateřina Konečná, Elena Kundura (Elena Kountoura)
ID	Marco Campomenosi, Roman Haider, Julie Lechanteux, Philippe Olivier, Lucia Vuolo
NI	Mario Furore, Dorien Rookmaker
PPE	Magdalena Adamowicz, Andor Deli, Gheorghe Falcă, Markus Ferber, Jens Gieseke, Benoît Lutgen, Marian-Jean Marinescu, Giuseppe Milazzo, Cláudia Monteiro de Aguiar, Massimiliano Salini, Barbara Thaler, Elisavet Vozemberg-Vrionidi (Elissavet Vozemberg-Vrionidi), Elżbieta Katarzyna Łukacijewska
Renew	José Ramón Bauzá Díaz, Izaskun Bilbao Barandica, Søren Gade, Elsi Katainen, Caroline Nagtegaal, Jan-Christoph Oetjen, Dominique Riquet
S&D	Andris Ameriks, Johan Danielsson, Ismail Ertug, Giuseppe Ferrandino, Isabel García Muñoz, Maria Grapini, Bogusław Liberadzki, Alessandra Moretti, Rovana Plumb, István Ujhelyi
Verts/ALE	Ciarán Cuffe, Jakop G. Dalunde, Karima Delli, Anna Deparnay-Grunenberg, Tilly Metz

0	-

0	0

Uporabljeni znaki:

+ : za

- : proti

0 : vzdržani

INFORMACIJE O SPREJETJU V PRISTOJNEM ODBORU

Datum sprejetja	1.10.2020
Izid končnega glasovanja	+: 23 -: 0 0: 1
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Manon Aubry, Gunnar Beck, Geoffroy Didier, Angel Džambazki (Angel Dzhambazki), Ibán García Del Blanco, Jean-Paul Garraud, Esteban González Pons, Mislav Kolakušić, Gilles Lebreton, Karen Melchior, Jiří Pospíšil, Franco Roberti, Marcos Ros Sempere, Liesje Schreinemacher, Stéphane Séjourné, József Szájer, Marie Toussaint, Adrián Vázquez Lázara, Axel Voss, Tiemo Wölken, Javier Zarzalejos
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Patrick Breyer, Evelyne Gebhardt, Kosma Złotowski

**POIMENSKO GLASOVANJE PRI KONČNEM GLASOVANJU
V PRISTOJNEM ODBORU**

23	+
EPP	Geoffroy Didier, Esteban González Pons, Jiří Pospíšil, József Szájer, Axel Voss, Javier Zarzalejos
S&D	Ibán García Del Blanco, Evelyne Gebhardt, Franco Roberti, Marcos Ros Sempere, Tiemo Wölken
RENEW	Karen Melchior, Liesje Schreinemacher, Stéphane Séjourné, Adrián Vázquez Lázara
ID	Gunnar Beck, Jean-Paul Garraud, Gilles Lebreton
VERTS/ALE	Patrick Breyer, Marie Toussaint
ECR	Angel Džambazki (Angel Dzhambazki), Kosma Zlotowski
NI	Mislav Kolakušić

0	-

1	0
GUE/NGL	Manon Aubry

Uporabljeni znaki:

+ : za

- : proti

0 : vzdržani